

ДНЕВНИКЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

VI ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ).

XX заседание, петък, 23 Ноември 1890 година.

(Отворено въ 2 часа слѣдъ пладиѣ подъ прѣдсѣдателството на подпрѣдсѣдателя г-на Д. Петкова).

Прѣдсѣд.: (Звъни). Засѣданието се отваря. Г-нъ секретарь ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види кой присѣдствува и кой отсъдствува въ днешното засѣдание.

Секр. И. Титоровъ: (Чете списъкътъ). Отсъдствуватъ: Ясенъ Руселиевъ, Стефанъ Явасчиевъ, Д-ръ Михаловъ, Начо Топовъ, Коста Диновъ, Иосифъ Богдановъ, Хр. П. Никифоровъ, Д. Пжиковъ, Д. Свѣцаровъ, Ст. Кьойбашиевъ, Ив. С. Коларовъ, Пею Диловъ, Константинъ Н. Костовичъ, Димитръ Стояновъ, Ненко Вълчевъ, Стефанъ Симеоновъ, Ив. Стояновъ, Таксимъ Вей, Петръ Тодоровъ, Костаки Станчовъ, Никола Х. Геновъ, Османъ Вей, Тодоръ Кювлиевъ, Христо Векиловъ, Никола Странски, Хр. Дюкмеджиевъ, Георги Ангеловъ, Ив. Стамболовъ, Ст. Х. Запряновъ и Хр. Самсаровъ.

Прѣдсѣд.: Отъ цѣлото число прѣдставители отсъдствуватъ 30 души. Има, значи, законното число прѣдставители, за да се пристъпни къмъ разглежданието на положениѣ на дневенъ редъ въпроси.

Прѣди да се започне разглежданието въпроситѣ, положени на дневенъ редъ, ще се прочете съкратенъ протоколъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Хр. Влаговъ: (Чете протокола отъ XIX засѣдание).

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да направи бѣлѣжка върху прочетения протоколъ? (Никой не иска думата). Никой не прави забѣлѣжка, слѣдователно протокола се приема за точенъ.

На дневенъ редъ сж слѣдующитѣ въпроси:

I. Първо четение законопроекта за тютюна;

II. Докладъ на разни комиссии, и
III. Разни съобщения.

Съобщавамъ на Нар. Събрание, че г-нъ Прѣдсѣдатель е разрѣшилъ 10 дневенъ отпускъ на Ихтиманския прѣдставитель Филипъ Щърбановъ, който започва отъ днесъ. Сжщо разрѣшилъ е отпускъ на народния прѣдставитель г-нъ Коста Диновъ по болѣсть. Разрѣшилъ е отпускъ и на Сливенския прѣдставитель г-нъ Кювлиевъ, който наченва отъ утрѣ.

Г-нъ Секретарь ще прочете слѣдъ това законопроекта за тютюна, на първо четение.

Секр. Пеневъ: (Чете):

„М-рство на Финанситѣ. Отдѣление за косвеннитѣ данци. № 3988. Ноември 16 день 1890 год. г. София.

До г-на Прѣдсѣдателя на VI Обикн. Нар. Събрание.

Г-не Прѣдсѣдателю,

Съ настоящото заедно като ви испроваждамъ 350 екземпляра отъ законопроекта за тютюна, моля ви, да го внесете на обсъждане и гласуване въ настоящата сесия на Нар. Събрание. При това, имамъ честь, да ви увѣдомя, че за внасянието му съгласно чл. 109 отъ Конституцията, е послѣдвало Височайшо разрѣшение, както това ще благоволите да видите отъ тукъ приложенъ въ прѣписъ докладъ № 39711 отъ 15 Ноември текущата година до Негово Царско Височество Князьтъ.

(подп.) Министръ: Хр. Вълчовъ.

„На първообразното съ собствената на Негово Царско Височество ржка написано :

„одобрено: Фердинандъ.“

Докладъ до Негово Царско Височество Князя

№ 39711.

Господарю!

На основание чл. 109 отъ Конституцията имамъ честь, да моля Ваше Царско Височество, да разрешите да се внесе на разглеждане и утвърждение въ настоящата сесия на Народното Събрание приготвения отъ повѣренното ми Министерство законопроектъ за тютюня, който е одобренъ и отъ Министерския Съветъ въ заседанието му отъ 12 текущия съ постановление I на протокола № 68.

Смѣтъ, Господарю, на Ваше Царско Височество най-покоренъ служителъ и вѣренъ подданикъ.

Ст. София, 15 Ноемврий 1890 год.

(подп.) Министръ на Финансите: Хр. Бѣлчовъ.

Вѣрно: Началникъ на отдѣлението: А. А. Храновъ.

Проектъ.

ЗАКОНЪ ЗА ТЮТЮНЯ.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Произвеждането и изработването на тютюня се позволява въ кръга на настоящия законъ.

Чл. 2. Суровъ тютюнь се нарича оня, който е на листа и не е още изработенъ за пушение, или смъркане, а изработенъ се счита: а) надробения за пушение и б) изобщо всѣкаквъ видъ тютюнь, приготвенъ за пушение и смъркане въ форма на цигари, папирози, или пакъ стритъ — емфие.

Чл. 3. Суровия тютюнь, докаранъ отъ странство, плаща мита и акцизъ, а изработения освѣнъ тия даждия плаща и бандеролъ.

Чл. 4. За да може нѣкой да фабрикува и продава тютюнь, длъженъ е да се снабди съ патентъ.

Чл. 5. Върховния надзоръ за производството, фабрикуването и търговията съ тютюнь се възлага на Министра на Финансите.

Глава II.

Производството, описванието и опрѣдѣлението количеството на произведения тютюнь.

Чл. 6. Произвеждането на тютюня се позволява всѣкому подъ слѣднитѣ условия: а) не може да се посѣва тютюнь на пространство по-малко отъ единъ декаръ и б) не може да се посѣватъ врѣдителнитѣ, нъ употрѣбляеми вмѣсто тютюнь, трѣви: богородиче и чичекъ.

Отъ тютюня „Кърджалия“ може да се посаждатъ само 10 стрѣка, колкото за лѣкуване на добитѣка.

Чл. 7. Лицата, които произвеждатъ тютюнь, длъжни сж прѣди посѣванието, да заявятъ на общинския кметъ устно или писменно, колко декара ще да посѣятъ.

Това заявление ще се записва въ книга, държана отъ кмета за тѣзи цѣль.

Чл. 8. До 29 Юния (Петровденъ) общинския кметъ прѣдставлява чрѣзъ околийския си началникъ на окръжния управителъ за всѣко село на общината му отдѣлно, списъци на лицата, които сж посѣли чрѣзъ нея година тютюнь, съ обозначение количеството на посѣтитѣ декари.

Чл. 9. За опрѣдѣление количеството на тютюня, който има да се произведе, окръжния управителъ, щомъ получи списъцитѣ, за които се спомѣна въ по-горния членъ, прави слѣдующото:

а) натоварва финансовитѣ нагледници, или други волнонаемни лица, да пристѣпятъ къмъ изброяването коренитѣ и листата на посаденитѣ тютюни;

б) резултата отъ това изброяване се записва въ дадената за тѣзи цѣль книжка на производителя и въ онѣзи на кмета.

Чл. 10. Листитѣ на всѣки коренъ не бива да се оставятъ да бѣдѣтъ по-малко отъ 5, нито повече отъ 12 листа. Това се опрѣдѣлява отъ надлѣжната община, която за тѣзи цѣль състави особено постановление и прѣвирѣща окръжному управителю за свѣдѣние.

Чл. 11. Слѣдъ обиранието и изсушванието на тютюня, производителя е длъженъ да го направи на връски (елпезета), като туря въ всѣка връска точно по 25 листа и въ всѣкой денкъ по хилядо връски.

Чл. 12. Въ края на Октомврий мѣсець окръжний управителъ се распорѣжда за прѣтѣглянето на набранитѣ вече и изсушени тютюни, което става по слѣдующий начинъ:

1) прѣброоятъ се листоветѣ и се сравняватъ, дали точно се посрѣщатъ съ прѣброенитѣ на кореня листи и записани въ надлѣжнитѣ книги, и

2) слѣдъ това се прѣтѣгля всичкия тютюнь и намѣреното количество килограми се записва, както въ книгата на общината, тѣй и въ книжката на производителя.

Чл. 13. При сравнението на листитѣ отъ първото и второто прѣброояване донуца се една разлика отъ 5%, по-малко.

Чл. 14. Въ случай на поврѣда тютюня на нѣкой производителъ, отъ каквато и да била причина, догдѣто е на корена, той е длъженъ за това да извѣсти кмета, който незабавно отива на мѣстото и съставлява актъ за количеството на поврѣдения тютюнь, въ присѣтствието на двама свидѣтели.

Чл. 15. Посѣянитѣ нивя съ тютюнь освобождаватъ се отъ мурурие (акцизъ), нъ се облагатъ съ поземелния данѣкъ (десятѣкъ), който се събира въ пари по реда, установенъ за събиране десятѣка отъ бостанитѣ, сѣната и др. такива.

Чл. 16. Производителитѣ не могатъ да продаватъ набрания тютюнь, прѣди да бѣде прѣтѣгленъ и записанъ отъ финансовия наглѣдникъ или бирникъ въ книгата, която му е дадена за тѣзи цѣль отъ окръжний управителъ.

Глава III.

За изработването на тютюня и за облаганиято му съ бандеролно право.

Отдѣление I.

Чл. 17. Изработването на тютюня е позволено само въ тютюневитѣ фабрики.

Отварянieto на тютюневи фабрики става само слѣдъ разрѣшение отъ Финансовия Министръ, на слѣдующитѣ основания: а) желающия да отвори тютюнева фабрика 1) въ градоветѣ: София, Пловдивъ, Руссе, Варна и Бургасъ, задължава се всѣка година да купува отъ съкровището бандероли, не по-малко отъ 35.000 лева; 2) въ другитѣ окръжни градове, не по-малко отъ 25.000 лева; 3) въ всичкитѣ останали мѣста не по-малко отъ 15.000 лева, б) задължава се да се подчинява на всичкитѣ правилници и распореджания по изпълнението на настоящий законъ.

Чл. 18. Разрѣшава се отварянieto на фабрики, които да изработватъ тютюнь само за изнасяние вънъ отъ княжеството. Такива фабрики плащатъ само единъ патентъ въ размѣръ на 2.000 лева златни и се подчиняватъ на всичкитѣ контролни формалности, прѣдписани и за другитѣ тютюневи фабрики. За изнесеното количество тютюневи издѣлия отъ тѣхъ се възвръща бандеролното право, по начина, оказанъ въ правилника.

На чуждитѣ подданици се позволява отваряние на фабрика само слѣдъ прѣдставление на една гаранция, подписана отъ двама състоятелни мѣстни подданици, че ще се подчиняватъ на мѣстнитѣ закони, които уреждатъ тютюневата частъ въ Княжеството.

Чл. 19. Опредѣленото количество бандероли въ чл. 17 всѣка тютюнева фабрика е длъжна да вземе едната половина нецѣрѣнно прѣвъ първото полугодие, а другата прѣвъ второто.

Фабрики, които не сж отворени въ началото на годината, взематъ по прѣсмѣтване на мѣсець толкова бандероли, колкото мѣсеци сж работили. Невземанието прѣвъ кой да е половина годишнина, опредѣленото количество бандероли, влече затварянieto на фабриката, ако фабрикантина, въ течение на 10 дни слѣдъ направената ревизия, не купи недовзетото количество бандероли.

Чл. 20. За право работение тютюнь фабрикантитѣ сж длъжни въ началото на всѣка година, прѣвъ Януарий мѣсець, да взематъ изъ ковчезничествата годишенъ патентъ, който се плаща въ слѣдующий размѣръ: а) фабрикитѣ въ градоветѣ: София, Пловдивъ, Руссе, Варна и Бургасъ плащатъ по 500 л. златни, б) фабрикитѣ въ другитѣ окръжни градове по 300 лева, и в) фабрикитѣ въ всичкитѣ останали мѣста по 200 лева златни.

Фабрикитѣ, отворени прѣвъ второто полугодие, плащатъ патента само за половина година.

Чл. 21. Тютюневитѣ фабрики се затварятъ:

- когато при ревизията се намѣри, че не е било взето опредѣленото количество бандероли за истеклото полугодие;
- когато фабриката не се съобразява съ закона, правилника и другитѣ распорѣждания по тютюневата частъ; и
- когато пожелае самъ фабрикантина.

Чл. 22. При затварянieto на нѣкоя фабрика по нарушенията въ случайтѣ, прѣдвидени въ буква а и б на чл. 21, финансовия надзоръ запечатва останалия въ фабриката изработенъ и суровъ тютюнь, като прѣдстави фабрикантину първи, ако е облѣненъ съ бандероли, свободно да распродаде; а втори да продаде, но само на други фабриканти. Въ такъвъ случай останалитѣ неупотрѣбени бандероли въ фабриката се изгарятъ.

Чл. 23. Когато се затвори фабриката, по желанието на фабрикантина, неупотрѣбенитѣ бандероли се прибиратъ отъ финансовитѣ власти и съхраняватъ до една година. Ако до този срокъ фабрикантина възобнови дѣлата на фабриката си, прибранитѣ бандероли му се възвръщатъ, а въ противенъ случай се изгарятъ.

Отдѣление II.

За внасянieto тютюня въ тютюневитѣ фабрики, изработването и обандеролването му.

Чл. 24. Въ тютюневитѣ фабрики се внася, както суровъ тѣй и изработенъ тютюнь; послѣдния обаче само въ случай, прѣдвиденъ въ чл. 22 отъ настоящия законъ. Всѣко внасяние, или изнасяние става само съ знанието на правителствения контрольоръ при фабриката, който го и записва въ книгата си на приходната, или расходната частъ.

Чл. 25. На различнитѣ издѣлия, като: папирози, цигари, емфие, или надробенъ тютюнь за пушение, не се прави никакво ограничение, отъ каквото качество суровъ тютюнь и да сж изработени, но за провѣряване производството на фабриката приема се, че отъ всѣки килограммъ суровъ изработенъ тютюнь, внесенъ въ фабриката, се получава единъ килограммъ изработенъ, съ прѣдвиденитѣ исключения въ чл. 31; поради това, относително цигаритѣ, папирозитѣ и емфието, финансовия агентъ, въ присѣтствието на фабрикантина, опредѣля, колко суровъ тютюнь е потрѣбенъ за изработването на единъ килограммъ емфие и колко надробенъ за направата на 1000 парчета цигари или папирози.

Това опредѣление се записва въ книгата, а пригответитѣ споредъ него образци, като се отбѣлжватъ съ особенни нумера, запечатватъ се отъ финансовия чиновникъ и се пазятъ въ фабриката, и контрольора наблюдава, щото изнасянитѣ изъ фабриката: папирози, цигари, емфие и пр. да сж съобразни съ запечатанитѣ образци. Въ противенъ случай изнасянieto имъ не се позволява.

Чл. 26. Тютюневитѣ издѣлия се изнасятъ въ книжни пакетчета, или въ обвити съ книга, дървени, тенекиени, или картонни кутии, които се изработватъ въ самитѣ фабрики и съдържатъ: а) тютюни за пушение по 1000, 500, 250, 100, 50 и 25 грамма; б) цигари и папирози по 25, 50, 100, 250, 500 и 1000 парчета, и в) емфието по 1000, 500, 250, 100, 50 и 25 грамма.

Чл. 27. Отъ горѣ възъ пакетитѣ и кутиитѣ, въ които сж вложени тютюневитѣ издѣлия, или емфието, залѣзва се етикета, върху който по български е отпечатано: фирмата на тютюневия фабрикантъ, мѣстото, гдѣто фабриката се намира, видѣтъ и количеството на вложенитѣ тютюневи издѣлия, тѣглото и продажбната цѣна, споредъ приложената при настоящия законъ тарифа.

Чл. 28. Тютюневитѣ издѣлия въ сждоветѣ трѣбва напълно да иматъ тѣжина такава, каквато е показана на етикета. Допуска се обаче една разлика въ тѣжината за чисти надробенъ тютюнъ, до гдѣ е въ фабриката, не по-голяма отъ 3%, а вънъ отъ фабриката не по-голяма отъ 8%.

Чл. 29. Всичкитѣ видове пакети съ тютюневи издѣлия още въ самата фабрика се облѣпватъ съ бандероли, споредъ качеството на стоката, която се намира въ пакета, съгласно тарифата.

Забранява се на фабрикантитѣ да прѣпродаватъ бандеролитѣ, които сж купени за употребление на собственитѣ имъ фабрики.

Чл. 30. Вжтрѣ въ самата фабрика се забранява продаването, или даряването на тютюневитѣ издѣлия, ако и да сж облѣпени съ бандероли. Тѣ обязательно се прѣнасятъ за продажъ въ особенни дюгени и магазини, които обаче прѣдварително сж снабдени съ патентъ за право продаване на тютюневи издѣлия.

Чл. 31. До гдѣто суровия тютюнъ се пази въ стоварището на фабриката, допуска се за изсжхвание 10%. На прѣнесенія тютюнъ отъ стоварището въ фабриката за изработване не се допуска никаква загуба, съ исклучение на тютюня, отъ който изработватъ емфието и онзи, който се изработва съ машини, а не съ хавани, на които се допуска една загуба отъ 2%. Ако, споредъ тѣзи норма се окаже недостигъ, то за недостигналото количество тютюнъ фабрикантина плаща на съкровището по 4 лева за всеки килограммъ суровъ тютюнъ и по 6 лева за всеки килограммъ отъ изработения. Сжщото правило се наблюдава и при изработването на емфието.

Чл. 32. Излишкѣтъ суровъ или изработенъ тютюнъ, който се намѣри въ фабриката, или въ нейното стоварище, се записва на приходъ, ако се констатира че произлиза отъ влага, а въ противенъ случай, фабрикантѣтъ се прѣсѣлдва по закона, като злоупотребителъ.

Чл. 33. За недостигѣтъ на тютюня въ нѣкоя фабрика финансовия надзоръ задѣлжава фабрикантина въ срокъ отъ 7 дни да плати опрѣдѣленитѣ за това сумми въ ковчежничеството. Въ случай, че не се исплатятъ въ опрѣдѣления срокъ, контролера задържа отъ тютюня толкова, колкото е нужно за исплащане опрѣдѣлената сума и го продава съ наддавание, което обаче се спира, ако фабрикантина се оплаче срѣщу распореданията на финансовия надзоръ и оплакването се уважи отъ Министра на Финанситѣ до окончателното разрѣшение на въпроса отъ послѣднитѣ.

Глава IV.

За тютюневата търговия.

Отдѣление I.

Едра, дребна и разносна тютюнева търговия.

Чл. 34. Търговията, както съ суровия, тѣй и съ изработения тютюнъ за пушение, произведенъ въ княжеството, или внесенъ отъ странство, се подраздѣля на три вида: на едра, дребна и на разнось.

Чл. 35. Търговията на едро се извършва въ постояннитѣ стоварища, гдѣто може да се внася и суровъ и изра-

ботенъ тютюнъ, въ послѣдния трѣбва да бжде всекога облѣпенъ съ надлѣжнитѣ бандероли. Съ думата търговия на едро се разбира продажбата на суровия тютюнъ наведнажъ не по-малко отъ 150 килограма, а изработенъ за пушение и смръканье (емфие) не по-малко отъ 10 килограмма, цигари — 5.000 парчета и папирози 10.000 парчета. Продажбата въ по-малки количества е търговия на дребно.

Чл. 36. Търговията на дребно е позволено да става само съ изработенъ тютюнъ по дюкянитѣ, магазинитѣ, гостиницитѣ и други подобни мѣста.

Чл. 37. Търговията на разнось се разрѣшава да става на едро и дребно: а) на едро може свободно да става съ суровъ и изработенъ тютюнъ по всичкитѣ градове и села на княжеството. Суровия, обаче, трѣбва да бжде продаденъ, или на тютюневи фабриканти, или на лица, имѣюци постоянни тютюневи стоварища и б) на дребно само съ изработенъ и обандерованъ тютюнъ по сбороветѣ, панаиритѣ, лагеритѣ, улицитѣ на градоветѣ и пазаритѣ.

Чл. 38. Правото за търгувание съ тютюнъ се добива, като се взематъ отъ ковчежничеството въ брой, всека една година, особни именни патенти, по цѣната забѣлѣжена въ приложената при настоящий законъ таблица. Ако патента се взема прѣвъ второто полугодие, то въ ковчежничеството се внася само половината отъ годишната му цѣна.

Взетия патентъ за търгувание съ тютюнъ въ постоянни мѣста има сила само за онова мѣсто, за което той е взетъ; за прѣнасяние търговията съ тютюнъ въ друго постоянно мѣсто, трѣбва да се вземе особенъ патентъ. Сжщо тѣй се забранява да се прѣдаватъ тютюневитѣ патенти отъ едно лице, на чието име сж взети, на друго.

Освобождаватъ се отъ патентното даждие производителитѣ, които продаватъ тютюнъ свое произведение, но само ако го продаватъ на тютюневитѣ фабрики и стоварища.

Чл. 39. Забранено е на всички безъ исклучение, които търгуватъ съ тютюнъ, да държатъ въ продавницитѣ си отворени кутии, или сждове съ изработенъ тютюнъ, освѣнъ изобходимитѣ пакети за показване стоката на купувачитѣ, а именно отъ всеки видъ тютюнъ, цигари и папирози не повече отъ единъ пакетъ или кутия. Забранява се тѣй сжщо да се режатъ и продаватъ на части пакетитѣ.

Чл. 40. Въ всичкитѣ тютюневи продавници, било на едро или на дребно, или ако се продава по улицитѣ, сбороветѣ, панаиритѣ, не е позволено да се продава тютюня иначе, освѣнъ облѣпенъ съ бандероли и съ фабричния етикетъ върху пакетитѣ и кутиитѣ споредъ установенитѣ тукъ правила. Надробенъ за пушение и за смръканье тютюнъ трѣбва да се продава не по сжщо отъ цѣната записана на етикета, съгласно тарифата.

Отдѣление II.

За търгувание съ чуждестраненъ тютюнъ.

Чл. 41. Разрѣшава се внасянието отъ странство, както на суровия, тѣй и на изработения тютюнъ, като се заплатятъ за него митнитѣ сборове и акциза по два лева за всекой единъ килограмъ суровъ тютюнъ нето, а за изработения за пушение и за смръканье се плаща, освѣнъ казанитѣ даждии, и бандероль отъ първо качество.

На тумбекитето, освѣнъ митото, се взема акцизъ по 75% отъ стойността; а за махорката, освѣнъ митото и акциза, по 2 лева на килограммъ. Тумбекитето и махорката не подлѣжатъ на бандеролно право.

Чл. 42. Изработенъ за пушение тютюнъ могатъ да внасятъ отъ странство само лицата, които сж снабдени съ патенти за право продаване тютюнъ въ княжеството на едро, а суровъ — само тютюневитѣ фабриканти и лицата, които иматъ патентъ за търгуване съ суровъ тютюнъ. За тая цѣль притѣжателитѣ на суровия тютюнъ трѣбва да прѣдставляватъ въ митницитѣ свидѣтелство отъ надлѣжния окръженъ управителъ въ удостовѣрение, че тѣ иматъ право да търгуватъ съ тютюнъ.

Чл. 43. Тютюня, който се внася въ княжеството, трѣбва да се прѣкарва прѣзъ митницитѣ, гдѣто ще се провѣрва темпото на стоката и заплаща слѣдующото мито и другитѣ права.

Чл. 44. Акциза и бандеролното право се заплащатъ въ злато въ митницитѣ, прѣзъ които се внасятъ тютюнитѣ.

Чл. 45. Свидѣтелството или квитанцията отъ митницата, която удостовѣрва, че е платенъ акциза за суровия тютюнъ, трѣбва да придружава стоката; безъ това тя се счита за контрабандирана и се конфискува.

Отдѣление III.

За изнасяние мѣстния тютюнъ вънъ отъ княжеството.

Чл. 46. Изнасянието на мѣстни суровъ и изработенъ тютюнъ за странство може да става само прѣзъ сществуващитѣ погранични митници, но това се позволява само на тютюневитѣ фабрики и лицата, които иматъ патентъ за право-продаване на едро.

На изработения тютюнъ се възвръща бандеролното право, както е опрѣдѣлено въ чл. 18-й.

Глава V.

За надзора върху тютюневитѣ даждия.

Отдѣление I.

Общи правила.

Чл. 47. Длъжностъ на окръжния управителъ е да нагледва, да се изпълняватъ въ повѣренното му окръжие узаконенитѣ наредби; а пкъкъ грижата за точното събиране тютюневитѣ приходи се възлага на финансовитѣ агенти, както и на градската и селска полиции.

Чл. 48. За специални надзоръ върху тютюневитѣ фабрики и тютюневитѣ голѣми складове се назначаватъ при тѣхъ контролери.

За контролери не може да се турятъ сродници съ фабриканта, при чиято фабрика се назначаватъ.

Чл. 49. За запазване интереситѣ на съкровището по тютюневия сборъ финансовитѣ агенти и чиновницитѣ отъ градската и селска полиции незабавно пристѣпватъ къмъ изслѣдване и издирване всичкитѣ незаконни дѣйствия по тютюневата търговия, както ония, що сж видѣли тѣ сами, тѣй и тия, за които частни лица имъ сж доставили свѣдѣния.

Чл. 50. Участието на обществото въ нагледване за правилното постѣивание въ държавното съкровище приходитѣ отъ тютюневитѣ налози, а тѣй сжщо за ненарушаването закона за тютюня, се състои въ това, че то съобщава

на най-близката полицейска или финансова власть за сторенитѣ прѣстѣпления, или пкъкъ спомага за издирването на тѣзи прѣстѣпления. Ония, които сж принесли подобни услуги на властта, били едужащи, или частни лица, иматъ право да получатъ за награда, слѣдъ спаданието на разноскитѣ, половината сума, която е опрѣдѣлена като глоба за прѣстѣплението, за издирването на което тѣ сж спомогнали. Тая часть имъ се дава отъ първитѣ пари, които постѣпятъ въ ковчежничеството отъ тая глоба, или отъ продажбата на конфискуваната стока.

Отдѣление II.

За правата и длѣжноститѣ на финансовитѣ агенти.

Чл. 51. Финансовитѣ агенти иматъ свободенъ достѣпъ въ всичкитѣ тютюневи заведения и фабрики, гдѣто се изработва и продава тютюнъ, за да нагледватъ ненарушаването распорѣжденията на закона.

Ако по пкъко подозрѣние стане пужда да се влѣзе въ търговско заведение, или тютюнева фабрика, когато тѣ сж затворени, финансовия агентъ е длѣженъ да повика единъ чиновникъ отъ полицията, двама отъ страна свидѣтели и притѣжателя на заведението, или неговия человекъ, ако пожелае да дойде.

Чл. 52. Финансовитѣ агенти сж длѣжни да надзиратъ, да се не внася и продава иностраненъ тютюнъ, за който не сж заплатени слѣдующитѣ права; да се не работятъ вънъ отъ фабрикатѣ никакви тютюневи издѣлия; да се не изнасятъ тютюневитѣ издѣлия изъ фабриката за употребление, прѣди да бждатъ облѣпени съ слѣдующитѣ бандероли; да се не продаватъ съ цѣни по-горни отъ ония, които сж заблѣжени върху етикетитѣ, залѣпени върху пакетитѣ, а тѣй сжщо тютюневата търговия да се прави само, като е заплатено въ съкровището опрѣдѣленото патентово даждие.

Чл. 53. Финансовитѣ агенти сж длѣжни да надзиратъ тютюневитѣ фабрики и търговскитѣ стоварища, като ги обикалятъ, колкото се може по-често и имъ правятъ общи и частни ревизии, отъ които първитѣ биватъ най-малко единъ пхтъ въ мѣсеца, а вторитѣ въ края на всѣко шест-мѣсечие. При частнитѣ ревизии се опрѣдѣля всѣ приблизително наличното количество на суровия и изработения тютюнъ въ фабриката, а тѣй сжщо и количеството, което се намира подъ изработване, а въ общитѣ — количеството на тютюня, който се намира въ фабриката и въ нейното стоварище, се опрѣдѣлява не приблизително, а точно, чрѣзъ измѣрване.

Въ случай, че се яви съмнение върху количеството на тютюня, който се намира на лице въ фабриката, или въ търговския складъ, всѣка частна ревизия може да се обърне въ обща.

Чл. 54. Контролеритѣ при тютюневитѣ фабрики сж задѣжени да внимаватъ да се не нарушаватъ прѣдписанията на настоящия законъ. Тѣ трѣбва да избѣгватъ несправедливитѣ за фабрикуването стѣснения и въ съмнителнитѣ случаи да искатъ наставления отъ финансовия агентъ, въ района на когото се намира тютюневата фабрика. Прѣзъ всичкото работно врѣме контролера е длѣженъ да се намира въ тютюневата фабрика и отъ какъкъ се свърши работенето, да запечатва наедно съ фабрикантина, или пълномошника

му, съ правителственний печатъ, всичкитъ врати на стаитъ, въ които има изработенъ и небандерованъ тютюнь.

Забѣлѣжка. Влизанieto въ запечатанитъ стаи и мѣста, отъ какъ се свърши работата, се позволява на фабрикантина, или застъпника му, само въ присѣдствието на контролера, който слѣдъ това изново пакъ запечатва вратитъ.

Глава VI.

Наказателни распорѣждания.

Чл. 55. Тютюнитъ, скрити при записването, като се издирайтъ, се конфискуватъ, ако съществуватъ, и производителтъ имъ се глобява съ стойността на бандеролното право отъ най-горна цѣна. Въ случай, че ги е продалъ, или испушилъ, той заплаща двойно бандеролно право отъ първо качество.

Чл. 56. Купенитъ тютюни отъ производителтъ, безъ знанieto на финансовия надзоръ, конфискуватъ се въ ржцѣтъ, на когото се намѣрятъ. Освѣтъ това виновника заплаща за купенитъ по този начинъ тютюни двойно бандеролно право отъ първо качество. Ако тия тютюни сж пустнати вече въ употребление, горното даждие се взима отъ виновния въ троенъ размѣръ.

Чл. 57. Фабрикантитъ, които причиняватъ на съкровището загуба, въ слѣдствие на злоупотрѣбления, направени по какъвто и да е начинъ, заплащатъ тройно стойността на тия загуби, а за продаване ексикъ, пакетирани тютюни, виновния се наказва съ глоба отъ 25 до 200 лева.

Чл. 58. Титулярний фабрикантъ отговаря за съдружницитъ си, работницитъ и другитъ служители въ фабриката, за това и самъ ще прѣтърпява наказанията, въ случай на злоупотрѣбления, направени отъ тѣхъ; а за неиспълнение само редѣтъ и обязаноститъ си, горнитъ лица се наказватъ съ глоба отъ 5 до 20 лева.

Чл. 59. Дробения тютюнь, който се разнася безъ да е обандерованъ, се счита, като контрабанда и се конфискува. Освѣтъ това притѣжателя се глобява съ двойно бандеролно право отъ първо качество.

Чл. 60. Фабрикантитъ, които се противятъ на посѣщенiята на финансовитъ агенти, се затварятъ.

Чл. 61. Лицата, които продаватъ безъ патентъ, или съ патентъ на чуждо име, наказватъ се да заплатятъ стойността на патента и една глоба равна петъ пхти отъ суммата на патента.

Чл. 62. Тютюнопродавцитъ, които продаватъ тютюнь по скжпо отъ цѣнитъ, опрѣдѣлени въ тарифата, се наказватъ съ глоба отъ 25 до 250 лева.

Чл. 63. Ония, които продаватъ дробенъ небандерованъ тютюнь, се наказватъ съ глоба отъ 100 до 500 лева и намѣрения тютюнь се конфискува.

Чл. 64. Лицата, които дробятъ тютюнь било съ хаванъ, ножче и други такива, или го стъркватъ вънъ отъ тютюневитъ фабрики; сжщо и тѣзи, които държатъ въ домоветъ си, или въ други мѣста подъ тѣхно притѣжание, или подъ тѣхно управление, инструменти и сѣчива, които служатъ за дробене тютюнь, се наказватъ съ една глоба отъ 50 до 500 лева, а инструментитъ и сѣчивата имъ се

взематъ и уловения тютюнь се конфискува, като се заплати за него и бандеролно право отъ първо качество.

Чл. 65. Освѣтъ конфискувание тютюня, улави се и всичко, което е служило за неговото прѣнасяние: конь, варка, кола и проч. Уловенитъ нѣща се връщатъ на контрабандиста, когато той заплати узаконенитъ глоби; ако ли той не заплати глобитъ, тогава уловенитъ вѣщи се продаватъ. Сжщо тѣй се продава уловения добитѣкъ. Слѣдъ заплащанieto на глобитъ, колкото нари останатъ отъ продаденитъ вѣщи или добитѣкъ, повръщатъ се на контрабандиста.

Чл. 66. Лицата, които сж посѣли тютюнь, несъобразно съ чл. чл. 6 и 7 отъ настоящия законъ, се наказватъ съ глоба отъ 20 до 50 лева и посѣния тютюнь се искоренява, ако посѣтото пространство е по-малко отъ единъ декаръ. На сжщата глоба подлѣжатъ и кметоветъ за неиспълнение чл. 14 отъ настоящия законъ.

Чл. 67. Тютюнопроизводителитъ, които продаватъ отъ тютюнитъ си, безъ да бждѣтъ снабдени съ свидѣтелство отъ мѣстния околийски началникъ, или кмета, наказватъ се да заплатитъ бандеролното право за първо качество тютюнь.

Чл. 68. Ако показанитъ въ чл. 66 нарушения се издирайтъ, слѣдъ събиранieto и изеушването на тютюнитъ, при самото прѣтеглявание, притѣжателя се наказва по чл. 55 отъ настоящий законъ.

Ако производителя, прѣди да се е издирило нарушението отъ финансовия агентъ, самъ съобщи за набрания отъ нивитъ тютюнь, непосѣтъ, съгласно чл. чл. 6 и 7 наказва се съ глоба отъ 50 до 100 лева.

Чл. 69. Когато тайно посѣянiя тютюнь се събере отъ производителя и скрие, а има доказателства, че той е сѣялъ и набралъ тютюнь, като напримѣръ коренитъ, по нивята, или други улики, тогава лицата, които описватъ тютюня, опрѣдѣлятъ, споредъ коренитъ, посѣтото пространство приблизително количеството на набрания тютюнь, и за това се състави актъ, възъ основание, на който виновния се наказва, споредъ чл. 55 отъ настоящий законъ.

Чл. 70. Когато у нѣкого се намѣри въ табакерата му, или въ друго мѣсто дробенъ тютюнь, вънъ отъ фабриката, и не се намѣри никакъвъ инструментъ, или друга улика въ къщата му, тогава трѣбва да се иска отъ това лице да докаже, отъ гдѣ е зело и кой е дробилъ тютюня, за да не падне на него обвинението. Ако той не може да докаже това, наказва се, споредъ чл. 64 отъ настоящий законъ; нъ ако прѣдстави лицето, отъ което е взелъ тютюня и докаже, че дѣйствително то е сжщото лице, което му е нарѣзало, или продало тютюня, наказватъ се първия, споредъ чл. 55, ако е негово собствено произведение, и споредъ чл. 56, ако го е кушилъ, а втория споредъ чл. 64.

Чл. 71. При провѣряванieto послѣ година старитъ тютюни, ако се окажатъ по-малко, отъ колкото сж биле записани въ правителственната книга, и не се прѣдставятъ уважителни причини, притѣжателя се наказва спорѣдъ чл. 67 отъ настоящий законъ, и, ако се докаже още, че производителя е продавалъ отъ недостающий тютюнь, тогава той се наказва и споредъ чл. 61 отъ закона.

Чл. 72. Ако производителя е испунил, или продаж отъ обозначений въ чл. 61 тютюнь, а отъ новопроизведения е потаилъ една частъ и го е смѣсилъ съ стария, за да подпълни продажения или испушения, то въ такъвъ случай виновния се наказва споредъ чл. 55 отъ закона.

Чл. 73. За тютюнитѣ, които при провѣрката, или продажбата, се окажатъ повече, отъ колкото сж записани, трѣбва да се направи изслѣдване и узнае, отъ що произлиза излишъка, и ако се докаже: 1) че произлиза отъ неточното измѣрване, то излишъка се записва при другия тютюнь; нѣ ако се докаже пѣкъ, че е купенъ отъ друга държава и прѣнесенъ тайно, или е купенъ отъ нѣкой мѣстенъ производителъ, виновния се наказва: въ първия случай, като заплати акциза по два лева на килограммъ, бандеролно право, ако е дробенъ тютюня, отъ първо качество, всички мигни права по чл. 244 отъ закона за мигниците и глоба равно съ двойната сума на тия сборове; а за втория случай по чл. 56 отъ настоящия законъ и 2) ако се докаже, че излишния тютюнь е билъ скритъ при описването му, притѣжателя му се наказва споредъ първата алинея на чл. 55 отъ настоящия законъ.

Чл. 74. Когато кметоветѣ даватъ лъжливи свѣдѣния върху посѣтия тютюнь, тѣ се наказватъ съ глоба отъ 50 — 100 лева, независимо отъ наказанието на производителитѣ.

Чл. 75. Всѣко лице, което принесе загуба на съкровището, по какъвто и да е другъ начинъ, неврѣдвиденъ въ настоящия законъ, било чрѣвъ умалывание на вписанието узаконенитѣ сборове, или чрѣвъ укриванието имъ, наказва се да заплати стойността на укриванитѣ сборове, и се глоби съ двойната сума на този сборъ.

Чл. 76. Всѣко нарушение, прѣдвидено и наказуемо отъ настоящия законъ, се констатира чрѣвъ актъ, съставенъ веднага при откриванieto му. Такива актове, за да иматъ законна сила, трѣбва да бждѣтъ подписани отъ съставители и двама свидѣтели и отъ обвиняемата страна споредъ формата, която ще бжде приложена при правилника. Въ случай че обвиняемата страна откаже да подпише въ акта, за това се прави нуждната забѣлжка.

Чл. 77. Наказанията за нарушенията на настоящия законъ се налагатъ чрѣвъ постановления на окръжнитѣ управители, съвмѣстно съ финансовитѣ чиновници, основани на актоветѣ съставлявани отъ агентитѣ на полицията, съкровището или пакъ на общинитѣ, както това е опрѣдѣлено въ прѣдидущия членъ.

Чл. 78. Актоветѣ, чрѣвъ които е констатирано прѣстѣпленieto, служатъ за неоспорими доказателства прѣдъ сжда, освѣнъ ако бждѣтъ обявени за фалшиви. Сждѣтъ не може да отнеме силата имъ. Тѣй сжщо не може да намалява конфискацитѣ и глобитѣ, които сж основани на закона.

Чл. 79. Тия постановления добиватъ сила на сждебно рѣшение и се привеждатъ въ изпълнение по редѣтъ за сждебнитѣ рѣшения, слѣдъ утвърдението имъ отъ Министра на Финанситѣ, ако срѣщу тѣхъ не е подадена въ 15 дневенъ срокъ въззивна жалба. Този срокъ се почва отъ дени на съобщението подъ расписка на осжденото лице за утвърдението на постановлението, или, въ отсъствието му, отъ публикуването въ Държавенъ Вѣстникъ.

Чл. 80. Въззивната жалба се подава на окръжното управление, което заедно съ прѣписъ отъ постановлението и всичкитѣ книжа, съставляющи дѣлото, проважда въ окр. сждѣ, гдѣто окончателно разгледва и рѣшава въ два-мѣсеченъ срокъ.

Чл. 81. Нарушителитѣ на настоящия законъ, които не могатъ да заплатятъ узаконенитѣ глоби, наказватъ се съ затворъ, като се смѣта по 4 лева за всѣкой денъ лишаванieto отъ свобода.

Въ всѣкий случай обаче, тоя затворъ не трѣбва да надминава 6 мѣсеца.

Чл. 82. Единъ правилникъ, издаденъ отъ М-рството на Финанситѣ, ще уреди приложението на настоящия законъ, който отмѣнява „Врѣменнитѣ правила за акциза върху тютюня отъ 1879 год.“, а тѣй сжщо и всички досегашни распореджания и правилници по тютюневитѣ налози.

Т а р и ф а

на бандеролитѣ за изработенитѣ тютюни и тютюневи издѣлия въ Българското Княжество.

Тютюнь за пушение	Продажна цѣна		Бандеролно право		Тютюни за пушение	Продажна цѣна		Бандеролно право	
	л.	ст.	л.	ст.		л.	ст.	л.	ст.
<i>I Качество.</i>					Граμμα . . . 250				
Граμμα . . . 1000	—		12	—	„ . . . 100	—		1	50
„ . . . 500	—		6	—	„ . . . 50	—		—	30
„ . . . 250	—		3	—	„ . . . 25	—		—	15
„ . . . 100	—		—	1 20					
„ . . . 50	—		—	60					
„ . . . 25	—		—	30					
<i>II Качество.</i>					Цигари				
					(цѣна дѣление на видове)				
Граμμα . . . 1000	22	—	10	—	Кутия отъ . 1000 п.	—		36	—
„ . . . 500	11	—	5	—	„ „ . 500 „	—		18	—
„ . . . 250	5	50	2	50	„ „ . 250 „	—		9	—
„ . . . 100	2	20	1	—	„ „ . 100 „	—		3	60
„ . . . 50	1	10	—	50	„ „ . 50 „	—		1	80
„ . . . 25	—	55	—	25	„ „ . 25 „	—		—	90
<i>III Качество.</i>					Папирози				
					<i>I Качество.</i>				
Граμμα . . . 1000	18	—	8	—	Кутия отъ . 1000 п.	—		12	—
„ . . . 500	6	—	4	—	„ „ . 500 „	—		3	—
„ . . . 250	3	60	2	50	„ „ . 250 „	—		6	—
„ . . . 100	1	80	—	80	„ „ . 100 „	—		1	20
„ . . . 50	—	90	—	40	„ „ . 50 „	—		—	60
„ . . . 25	—	45	—	20	„ „ . 25 „	—		—	30
<i>IV Качество.</i>					<i>II Качество.</i>				
Граμμα . . . 1000	12	—	6	—	Кутия отъ . 1000 п.	24	—	24	—
„ . . . 500	6	—	3	—	„ „ . 500 „	12	—	10	50
„ . . . 250	3	—	—	1 20	„ „ . 250 „	6	—	2	50
„ . . . 100	1	20	—	60	„ „ . 100 „	2	40	1	—
„ . . . 50	—	60	—	30	„ „ . 50 „	1	20	1	50
„ . . . 25	—	30	—	15	„ „ . 25 „	—	60	—	25
<i>V Качество.</i>					<i>III Качество.</i>				
Граμμα . . . 1000	7	—	4	—	Кутия отъ . 1000 п.	20	—	8	—
„ . . . 500	3	50	2	—	„ „ . 500 „	10	—	4	—
„ . . . 250	1	75	—	80	„ „ . 250 „	5	—	2	—
„ . . . 100	—	70	—	40	„ „ . 100 „	2	—	—	80
„ . . . 50	—	35	—	20	„ „ . 50 „	1	—	—	40
„ . . . 25	—	20	—	10	„ „ . 25 „	—	50	—	20
Тютюнь за смъркание (емфие)					Кутия отъ . 1000 п.				
					(цѣна дѣление на видове)				
Граμμα . . . 1000	—		6	—	„ „ . 500 „	10	—	4	—
„ . . . 500	—		3	—	„ „ . 250 „	5	—	2	—
					„ „ . 100 „	2	—	—	80
					„ „ . 50 „	1	—	—	40
					„ „ . 25 „	—	50	—	20

Таблица

на патентния сборъ за право търгувание съ суровъ и изработенъ тютюнь на едро и на дребно въ Вългарското Княжество.

За търговия изцѣло.	Въ София, Руссе, Варна, Пловдив и Бургасъ	Въ другитѣ окр. градове	Въ околийскитѣ градове и селата, които взематъ повече отъ 200 Аунци или сѣ центръ на околийско управление	По селата	Безъ разлика на мѣстността
	Годишна цѣна въ левове				
Изъ стоварищата, складовѣтѣ	225	150	95	—	—
На разность	—	—	—	75	150
За търговия на дребно.					
Изъ постояннитѣ продавници, както: магазинѣтѣ, догенитѣ догенчетата, хановѣтѣ и др. т.	75	60	30	20	—
Отъ разнаслие, съ викание по улицитѣ, тѣй сѣщо и отъ подвижни маси, за всѣки градъ и село отдѣлно	—	—	—	—	30
Отъ разнаслие по градовѣтѣ и селата за всѣки окръгъ отдѣлно	—	—	—	—	35
По сборовѣтѣ и панаиритѣ на день	3	3	2	1	—

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да говори върху приеманieto по принципъ на законопроекта за тютюня?

Д. Смочевски: Г-да прѣдставители! Разбирамъ, че има нужда отъ законъ за тютюня у насъ, съ който да се прѣкрати контрабандата; да се подобри тютюневата търговия въ държавата; да се подигне количеството и качеството на тютюня, въ слѣдствие на което да се подобри и положението на тютюнопроизводителитѣ; но споредъ мене, г-да прѣдставители, желаемата цѣль съ прочетения законопроектъ не може да се постигне. Ако въ този законъ имаше само два-три члена такива, които да не можеха да се приспособятъ въ нашата държава, азъ нѣмаше да стана да говоря за тѣхъ, защото тѣ можѣхъ да се прередактиратъ отъ избраната за тѣзи цѣль комиссия; но до колкото азъ разбирамъ, повечето отъ членовѣтѣ на прочетения законопроектъ сж неприспособими въ нашата държава.

Говори се въ прочетения законопроектъ, че досегашното правителствено даждие акциза, което се е взимало въ полза на държавната хазна отъ тютюня, се замѣнява съ десятъкъ, който да се плаща отъ тютюнопроизводителитѣ всѣка година по такъвъ начинъ, по какъвто се събиратъ всичкитѣ други правителствени даждия. Говори се въ настоящия законопроектъ, че за да се прѣкрати контрабандата, щѣли да се изброяватъ коренитѣ по нивитѣ и на коренитѣ листата и щѣло да се оставя на всѣки коренъ отъ 5—12 листа, щѣло при измѣрванieto на тютюня да се даватъ наставления на производителитѣ, да се турватъ по 25 листа въ всѣко елпезе и по 1000 елпезета въ всѣки денкъ и въ такъвъ случай щѣлъ да се измѣрва точно тютюня и въ слѣдствие на всичко

това щѣла да се прѣкрати контрабандата. До колкото азъ разбирамъ, г-да прѣдставители, вмѣсто да прѣкратимъ контрабандуванieto, вмѣсто да подобримъ търговията, да повдигнемъ количеството и качеството на тютюня въ нашата държава, отъ което да се подобри и положението на производителитѣ, — ний ще отнемемъ възможността на производителитѣ да можтъ да произвеждатъ повече и по-добъръ тютюнь въ нашата държава. Да се взима десятъкъ всѣка година отъ производителитѣ на тютюня вмѣсто акцизъ, — съ това ще отнемемъ на производителитѣ възможността, слѣдъ като имъ се земе десятъкъ първата година, да произвеждатъ тютюнь прѣвъ слѣдующитѣ години, защото, споредъ мене, г-да прѣдставители, както ще се увѣрите всички, втората година само заможнитѣ и капиталиститѣ тютюнопроизводители ще можтъ да съятъ тютюнь, а бѣднитѣ не ще можтъ, заради това, защото тютюня, знаемъ, много нѣкти стои по 4—5 даже и по 10 години непродаденъ и въ такъвъ случай единъ бѣденъ производителъ, когато плати първата година десятъкъ за тютюня, пѣкъ тютюня му стои непродаденъ, той по всѣка вѣроятностъ втората година не ще посѣе тютюнь за това, защото като тютюня му стои непродаденъ, нѣма отъ бждѣ да земе пари да плати десятъкъ за слѣдующитѣ години. Казва се въ законопроекта, че, когато ще се провѣрва отъ финансовитѣ агенти тютюня, кой колко е посѣялъ, за да се прѣкрати контрабандата, щѣли да се броятъ листата и коренитѣ и щѣли да се даждъ наставления на производителитѣ, че тѣ отъ 5—12 листа да не можтъ повече да оставятъ на корена. Споредъ мене и това не е възможно. Не е възможно за това, защото почвата на всѣкадѣ не е еднаква. Има почви, които не 5 и 12 листа произвеждатъ, но произвеждатъ такъвъ тютюнь че отъ коренъ се вадятъ по 30—40 листа най-добро качество тютюнь особено така нарѣчени ениджански тютюнь, който въ настоящо врѣме се завжди въ нашето княжество. Азъ не знамъ по други мѣста, какъ е нарѣченъ този тютюнь, но той расте по 1½—2 метра високо. И ако ний се основемъ на закона и оставяме 5—12 листа на коренъ, ще отнемемъ възможността на производителитѣ, както казахъ и по-напрѣдъ, да бержтъ отъ единъ коренъ по 30 листа. А пѣкъ въ други мѣста почвата или разнитѣ климатически причини много нѣкти правятъ да се бержтъ отъ единъ коренъ само по 2 или 3 листа, когато тукъ въ този законъ е прѣдвидено да се бержтъ отъ 5 листа на горѣ.

Казва се още въ законопроекта че въ едно елпезе трѣбвало да се турятъ точно 25 листа тютюнь и въ единъ денкъ 1000 елпезета, та при измѣрванieto отъ финансовитѣ агенти, когато се сунѣ тютюня, да се констатира, колко сж биле листа намѣрени въ нивата и колко сж тамъ, за да не става контрабанда. Тамъ, кждѣто излѣзе по-буйна почва, листата на тютюня ставатъ много голѣми и азъ ви увѣрявамъ, че отъ 5, нека бжде 10 листа въ елпезе, повече неможтъ да се турятъ. Ако сж турени 10 листа въ едно елпезе, то не може да бжде това елпезе по-малко отъ 100 драма. Ако елпезето е 100 драма и ако 1000 елпезета сж въ единъ денкъ, значи, единъ денкъ ще теги 250 оки. Такъвъ денкъ не може да се прави. За това искамъ да кажа, че е невъзможно (Прѣдсѣд.: Г-нъ Смочевски! Подробности по

законопроекта могат да се дават при второто му четение. Моля да се изкажат за или против законопроекта сте).

Г-не прѣдседателю! Мисля, че не съм се отстранил от прѣдмета. Искамъ да дамъ нѣкои примѣри, които, ако не се приеме моето прѣдложение, то баремъ да послужатъ прѣдъ комисията като свѣдѣния. (Прѣдсѣд.: Продължавайте). Хората, които произвеждатъ тютюня, работятъ го съ дѣца, които не знаатъ да броятъ не до 12, но до 5. Когато прати единъ човѣкъ дѣца да работатъ тютюня, които не знаатъ да броятъ, могатъ ли тѣ да броятъ листата на корена и да оставатъ на него отъ 5—12 листа? Това по никой начинъ не е възможно.

Азъ не искамъ да навождамъ повече примѣри, г-да прѣдставители, но искамъ да ви убѣдя съ това да се съгласите съ мене, да помолимъ уважаемия г-нъ М-ръ на Финанситѣ, да отгѣгли прочетения законопроектъ и да се изработи другъ, който да бѣде приспособимъ въ нашата държава и да бѣде внесенъ въ камарата въ по-свободно време, да се разиска по-обширно и се постигне цѣльта, която желаемъ, както ний, тъй и г-нъ М-ръ на Финанситѣ.

В. Румѣновъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Смочевски говори дълго и широко по законопроекта за тютюня и най-послѣ дойде до заключение, че трѣбвало Финансовия М-ръ да отгѣгли този законопроектъ, тъй като не билъ на мѣстото си по причини, които г-нъ Смочевски изброи. Мисля, г-да прѣдставители, на и вий, вѣрвамъ, ще се съгласите съ мене, че подробноститѣ, които изброяваше г-нъ Смочевски по всѣки членъ отъ тоя законъ отдѣлно, сж нѣща, които трѣбва да се изброяватъ при второто четение, а не сега. Разбира се, ако г-нъ Смочевски можѣше да изброи нѣкои съществени причини, за да не се внесе тоя законопроектъ сега, разбирамъ, но той не прѣдстави такива причини и не можи да ги прѣдстави, защото известно е на всѣкого, че ний законъ за тютюня въ България нѣмаме. Ний имаме единъ законъ, останалъ отъ турско време, по който се водимъ и нѣкои още инструкции, които едва ли могатъ да се нарѣкятъ законъ, които даже споредъ конституцията не могатъ да иматъ сила на законъ. При такова положение на работата, когато нѣмаме законъ и като г-нъ М-ръ на Финанситѣ е усѣтилъ нуждата отъ такъвъ законъ, твърдѣ на мѣсто е постѣпилъ, като е внесълъ този законопроектъ. Разумѣва се, че нѣма причина за сега да не приемаме този законопроектъ по принципъ. Ний трѣбва да го приемемъ, защото, както казахъ, г-нъ М-ръ на Финанситѣ е усѣтилъ много добръ нуждата отъ неговото внасяние; така сжщо трѣбва и ний да се съгласимъ съ него да го приемемъ по принципъ, че сетѣ при второто четение, нѣма съмнѣние, че той ще прѣтърпи може би нуждитѣ измѣнения или допълнения, но сега да се не приема по принципъ не трѣбва. Затова моето мнѣние е, да се приеме законопроекта по принципъ и да се даде на комисия, разбира се, да го изучи. (Гласове: Прието).

М-ръ Хр. Вѣлчовъ: Прѣдложението, което е направено, за да си отгѣгля законопроекта, почиваше, до колкото можахъ да разбера отъ словото на моя опонентъ, върху това, че този законъ е неприспособимъ и се цитираха нѣкои

случаи за това. Отъ толковато членове, отъ колкото се състои този законопроектъ, той посочи само на една отъ главитѣ, именно на глава втора и то на нѣколко само члена отъ тѣзи глава върху неприспособимостта на закона. И отъ това само да се вади заключение за неприспособимостта му, мисли че е прѣдиврѣменно, защото нуждата отъ този законъ самия мой опонентъ призна още въ началото на своята рѣчь; освѣнъ това тѣзи нужда се указва, както е изложено въ изложението на мотивитѣ, че е налѣжаща още отъ това, че прѣди три години по едно рѣшение на Нар. Събрание е внесенъ такъвъ законопроектъ, но по нѣмание време послѣдното не могло да го разгледа. Не бѣше сжщия законъ, но имаше другъ законопроектъ за фабрикуване и продажба на тютюня. Ако ний разгледаме по-подробно точкитѣ, които уважаемия депутатъ посочи, азъ мога да му кажа, че закона тукъ прѣдвижда нѣкой случай за които непременно трѣбва да се помисли на време, а именно за прѣкративанието на контрабандата. По свѣденията, които имамъ и по свѣдѣнията, които иматъ всички, които сж се горѣ-долу занимавали съ тѣзи работи, знае се, че 1 дюлюмъ тютюня въ нѣкои мѣста дава отъ 100 оки по-горѣ, а въ други мѣста 200, а въ най-добритѣ и 220 оки, а пъкъ по свѣденията, които сж събрани въ М-вото, когато е трѣбвало да се опише тютюня, намиратъ се околии, които сж прѣдставили цифрата 2½ оки на дюлюмъ. Това е повече отъ очевидно, че е имало контрабанда. Затова трѣбваше да се прѣдстави способъ за да се унищожи тѣзи контрабанда. Ако този способъ, не е отъ най-рационалнитѣ, то бѣлѣжитѣ на уважаемия депутатъ могатъ да се взематъ въ внимание, за да се усъвършенствува способа, съ който ще се прѣкрати контрабандата.

Освѣнъ това, наведе се и това обстоятелство, че като се наложи този законъ, първата година производителитѣ ще платятъ десятъка, а втората година нѣмало да платятъ, защото били сиромаси. Плащанието дамидята ежегодно не е нововвѣдѣние; то и сега съществува и слѣдователно върху тѣзи точка мисля нѣма защо да разискаме. Относително елпезетата, азъ не съмъ специалистъ, а трѣбваше да взема въ внимание свѣдѣнията на лица, които сж били натоварени. Тѣ сж ми дали тия цифри и, ако тѣ не сж точни, може при разглежданието на тоя законопроектъ да се измѣнятъ и вмѣсто 5 да се тури 4 или 20. Но това да състави прѣбитствие за неприложимостта на закона, който не е станалъ още законъ, защото може да се ввѣдѣтъ нѣкои измѣнения, азъ мисля, нѣма за какво да се спираме, а просто трѣбва да се вотира, както забѣлѣжи негова милость, да се даде на комисия и ако има нѣкои нѣща непълни, ще ги разгледа и Нар. Събрание ще има достатъчно време, да го изучи. (Гласове: Прието).

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Дебатитѣ се прѣкратяватъ.

Ще дамъ на вотирание. Който не приема по принципъ прочетения законопроектъ за тютюня, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи приема се. Какъ желаетъ

Нар. Събрание, сега ли да се пристъпи къмъ второто му четение или да се проводи на финансовата комиссия? (Гласове: Да се проводи на комиссията). Който не приема да се проводи на финансовата комиссия да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи ще се проводи на комиссия.

Иде слѣдъ това докладъ на финансовата комиссия по законопроекта за гербовия сборъ.

Моля г-на докладчика да земе мѣстото си.

Долж. Ив. Цвѣтковъ: (Чете)

„Докладъ до VI-то Обикновено Нар. Събрание

(отъ комиссията по Министерството на Финансите).

Г-да прѣдставители!

Избраната отъ Васъ Комиссия по Министерството на Финансите разгледа закона за гербовия сборъ и го прие съ твърдѣ малки измѣнения и допълнения:

ЗАКОНЪ ЗА ГЕРБОВИЯ СБОРЪ.

Заглавието се прие безъ измѣнение.

Глава I.

Общи положения.

Членове 1, 2, 3, 4, 5 и 6 се приеха безъ измѣнение.

Членъ 7 се прие съ слѣдующитѣ допълнения:

Алинеитѣ 1, 2, 3, 5, 6, 7 и 8 се приеха безъ измѣнения;

Алинея 4 се приема съ прибавка на думитѣ: „подавани на Върховний Кассационенъ Сждъ“.

Комиссията направи това допълнение за обяснение, че само тия касационни жалби по граждански дѣла ще бждатъ обгербовани въ размѣръ на 5 лева, които се подаватъ на Върховний Кассационенъ сждъ, а не и ония, които се подаватъ въ другитѣ сждилища противъ Мировитѣ Сжди и общинскитѣ сждилища.

Чл. 8 се прие съ слѣдующитѣ допълнения:

Алинея 1, 2, 3, 7 и 8 се приеха безъ измѣнения;

Алинея 4 се прие съ прибавка на думитѣ: „подавани на апелативнитѣ сждилища“.

Комиссията направи това допълнение за обяснение, че апелативнитѣ жалби, постъпающии на разглеждане отъ Окржнитѣ сждилища, не се обгербоватъ въ такъвъ размѣръ.

Алинея 5 се прие съ прибавление думитѣ: „отъ страна на правителството, общинитѣ или Общинскитѣ учреждения“.

Комиссията направи това допълнение за обяснение, и разбиране, че главнитѣ планове, оцѣненята, поемнитѣ условия и ситуациитѣ на частни лица и за частни постройки се освобождаватъ отъ гербовия сборъ.

Алинея 6 се прие съ прибавка на думитѣ: „за вземане участие въ търговетѣ“.

Комиссията приложи и това допълнение за обяснение че свидѣтелствата само за честностъ не подлѣжатъ да бждатъ обгербовани въ такъвъ размѣръ.

Членъ 9 се прие съ слѣдующото измѣнение: отъ алинея 1 се исхвърлиха думитѣ: „и мировитѣ“.

Комиссията направи това измѣнение за разбиране, че постъпающитѣ книжа въ мировитѣ сждилища по граждански искове не подлѣжатъ да бждатъ обгербовани съ сжции размѣръ.

Алинеитѣ 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 изъ чл. 9 се приеха безъ измѣнение. Членъ 10 се прие съ слѣдующото допълнение.

Алинеитѣ: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 и 17 се приеха безъ измѣнение;

Въ алинея 7 се прибавиха думитѣ: „и за честностъ“ за разбиране, че такивато свидѣтелства ще се обгербоватъ съ 50 стотинки гербова марка.

Алинея 18 се прѣредактира така: „Постъпающитѣ прошения и жалби въ мировитѣ сждилища и издаванитѣ отъ тѣхъ на частни лица прѣписи отъ рѣшения, протоколи и веѣкакви други книжа“.

Комиссията направи това измѣнение съ цѣль да се разбира, че всичкитѣ постъпающии и издаванитѣ книжа и прѣписи отъ мировитѣ сжди, ще се обгербоватъ въ размѣръ на 50 стотинки.

Членъ 11 се прие съ слѣдующото допълнение:

На алинея 1 се прибавиха думитѣ: „имѣющии стойностъ по-горѣ отъ 10 лева“.

Комиссията направи това прибавление съ цѣль да гарантира съ закона за митницитѣ и да не бжде обрѣменително за търговцитѣ, когато взематъ отъ Октроалното Управление квитанции на стойностъ по малка отъ 10 лева.

Алинея 2 се прие безъ измѣнение.

Членоветѣ 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 20 се приеха безъ измѣнение;

Въ чл. 21 се поправи цифрата отъ 12 на 15 погрѣшно написана.

Членъ 22 се прие безъ измѣнение.

Членъ 23 се прие съ поправка на цифрата отъ 2% на $\frac{1}{2}\%$, която погрѣшка е печатна.

Глава V, VI, VII и VIII отъ членове: 24—49 включително и съ таблицата за размѣритѣ на Актовий Гербовъ сборъ се приеха безъ измѣнение.

Комиссията, като прѣдлага този законъ на разискване отъ Нар. Събрание, моли г-да Нар. Прѣдставители да го приематъ съ онѣзи измѣнения и допълнения, които му се направиха отъ нея.

София 20 Ноемврий 1890 година.

Докладчикъ на комиссията:

Народенъ Прѣдставителъ. Ив. Цвѣтковъ.“

М. Милевъ: Ицѣхъ да говори върху това, че докладътъ се внесе въ днешното засѣдание на Нар. Събрание и днесъ се раздаде на г-да прѣдставителитѣ, тъй щото не сме имали възможностъ да го прочетемъ, а съгласно Вжтрѣшния Правилникъ, трѣбва да бжде раздаденъ докладътъ най-малко три дена прѣди да се докладва въ засѣданието за разискване. За това ще моля да се отложи разискванието на законопроекта въ идущото засѣдание.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! У насъ вече има прецедентъ, който е приетъ по-прѣди. Помните, че

докладът по закона за митата се раздаде въ сжция день въ който се и докладва. Значи веднажъ прието това, нѣма защо и сега да не приемемъ, щото второто четение на закона за гербовия сборъ да стане още днесъ. Толкова повече, че той докладъ щѣше да се раздаде още въ срѣда, но понеже тогава бѣше неприжтственъ день, комиссията нѣмаше възможность да го раздаде. А щкъ сега, ако не пристѣпимъ къмъ разискванието на той законъ, нѣма да имаме друга работа днесъ. И освѣнт това нѣма сжщественни измѣнения, както виждате отъ доклада на закона.

Василь Икономовъ: Г-да прѣдставители! Ако създадохме правилникъ, то трѣбва да го лазимъ. Ний го създадохме да го изпълняваме, а не да го нарушаваме всѣка минута. Сега ни каза г-нъ докладчикъ, че било по-напрѣдъ дадено поводъ да пропустнемъ редътъ по закона за митата. Но тогава се указала такава нужда, та сме приели тѣй, па и законътъ бѣше толкова краткъ и малкъ, щото можехме веднага, като вземаме прѣдъ видъ веднажъ докладътъ и законътъ, да сравнимъ лесно и обсждимъ. Но тукъ стои прѣдъ насъ законъ за гербовия сборъ, отъ 80 и толкова члена и вдругъ ний трѣбва да пристѣпимъ веднага да го разискваме по доклада, когато не сме никакъ приготвени. Азъ днесъ приехъ докладътъ, трѣбва да вида, какви измѣнения има въ него, да ли сж тѣ сжщественни или не, да сравня и вида, да ли има нѣщо да се допълни или не. Азъ съмъ се обтѣгалъ на комиссията, че тя ще прѣгледа по-добрѣ цѣлий законопроектъ и ще докладва нѣщо, което може да бжде прието, но азъ виждамъ, споредъ моитѣ нѣкои направени бѣлѣжки, че има толкова много още да се разисква върху той законопроектъ, щото е нужно г-да прѣдставителитѣ, слѣдъ той докладъ да направятъ сравнение съ другитѣ закони и само тогива да разискваме по този законъ. Така гласи и чл. 38 отъ Вжтрѣшния Правилникъ, че докладитѣ на комисииитѣ по законопроектитѣ се раздаватъ три дена прѣди да се докладватъ и тогава само се пристѣпва къмъ разискване на закона. И то е на това основание, щото да можтъ г-да прѣдставителитѣ да го изучатъ и бждтъ готови при разискванието. За туй, г-да прѣдставители, за да не бждемъ непослѣдователни и да не нарушаваме правилника, когото сме създали, азъ мисля, че трѣбва да отложимъ разискванието на той законопроектъ. Ама ще кажете най-послѣ, че нѣмаме работа; е, че не сме виновати ний, че нѣмало работа и не трѣбва за това прѣзъ купъ за грошъ да вършимъ работата. Мисля, че въ бързината се прави грѣшка. За това моля г-да прѣдставителитѣ да се съгласятъ съ мене, както и г-нъ докладчикъ, да се даде врѣме 2—3 дена да изучимъ той законопроектъ по-добрѣ, да направимъ сравнение съ доклада и тогава ще можемъ да се произнесемъ и укажемъ на това, което може да се приеме; а тукъ нѣма и $\frac{1}{2}$, нѣма и $\frac{1}{4}$ часъ какъ ни се раздаде докладътъ и тогава, когато се четеха други нѣща; та да ли да слушаме, що се чете, или да правимъ сравнение по доклада и закона — какво да правимъ сега? (Смѣхъ) За това моля да се отложи докладътъ не по-рано отъ понедѣльникъ, тогава да стане разискванието на законопроекта.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Азъ ми се чини, че не е тѣй, както каза г-нъ Икономовъ, че законътъ не билъ раздаденъ на врѣме. Законопроектътъ е раздаденъ още миналата недѣля и имаше врѣме въ растояние на 10 дни да го изучи всѣки и направи своитѣ бѣлѣжки, и сега при второто му четение, ако има да се правятъ бѣлѣжки повече отъ тия, които е направила комиссията, можтъ да се прѣдложатъ. Това едно. Второ, че отъ практика знаемъ, че Нар. Събрание не само не е чѣкало по нѣкога доклади, а веднага, има и случаи слѣдъ първото четение на единъ законопроектъ да пристѣпва къмъ второто му четение, когато се е виждало, че измѣненията не сж сжщественни, които би трѣбвало да станатъ. Азъ ми се чини, че отъ категорията на послѣднитѣ законопроекти е и той, слѣдователно азъ мисля, че нѣма причина да се отлага разгледванието му.

Д. Кознички: Нѣма що да се говори споредъ мене, г-да прѣдставители! Истина 38 чл. отъ правилника казва, че всѣки напечатанъ докладъ трѣбва да бжде раздаденъ три дена прѣди да се разглежда законътъ, но има и противенъ членъ, който казва, че Нар. Събрание, слѣдъ като се внесе единъ законопроектъ, рѣшава веднага ли да пристѣпва къмъ разгледванието му, или да го прати на комиссията. Тѣй сжщо и въ той случай можемъ да рѣшимъ сжщото, слѣдъ като ни се раздаде докладътъ, да пристѣпимъ веднага къмъ разискване. Законопроекта е раздаденъ прѣди 10 дни и всѣки прѣдставителъ, който се е заинтересувалъ и мислилъ да го изучи, можлъ е да направи това. Както виждате отъ комиссията, споредъ мене, нѣма никакви измѣнения, има малки измѣнения по два члена и мисля, че тия измѣнения човѣкъ може да ги изучи даже ходѣчкомъ, а камо ли като се четатъ отъ трибуната. Ако имаше измѣнения, имаше право г-нъ Икономовъ, но веднажъ нѣма измѣнения, можемъ да пристѣпимъ къмъ разискване, толко повече, че законопроектътъ ни е раздаденъ прѣди 10-на дни. Другъ е въпросътъ, трѣбва ли да правимъ измѣнения? Ако такива трѣбва, ний ще ги направимъ и ще ги правимъ отъ законопроекта, а не отъ доклада. Въ доклада има съвършенно малки измѣнения. Прѣдъ видъ на това, че имаме останало малко врѣме за засѣдания и много малко работа сме извършили до сега, азъ прѣдлагамъ да не стоимъ безъ работа, а да се приеме сега още да се почне разглежданието на законопроекта.

А. Башевъ: Г-да прѣдставители! Азъ се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на г. г. Милева и Икономова, че докладътъ и въобще второто четение на той законопроектъ трѣбва да остане за едно отъ идущитѣ засѣдания. Самото обстоятелство, че Събранието е рѣшило да проводи законопроектътъ на комиссията, е доказателство, че Нар. Събрание е искало прѣдварително една комиссия да го изучи всѣстранно и да прѣдстави докладътъ си на Събранието, а членовѣтѣ на Събранието, като изучатъ докладътъ, да сравнятъ измѣненията и тогава да се пристѣпва къмъ второто четение на законопроекта. Законопроектътъ е доста важенъ и ако и по доклада нѣма много голѣми измѣнения, но, всѣ таки има извѣстни измѣнения и тѣ до колко сж правилни и добри за да може

пакъ Нар. Събрание да се произнесе, необходимо е едно сравнително изучаване на доклада съ законопроекта. От друга страна по принципъ ний трѣба да се придържаме о тоя правилникъ, когото сме изработили, и който за насъ е законъ. Веднажъ като сме го гласували, трѣбва да се подчинимъ на него. Веднажъ законопроектътъ пратенъ на комиссията, той може да се разисква, но ако докладътъ е раздаденъ прѣди три дена. Другъ е въпросътъ, когато по единъ законопроектъ, или прѣдложение при първото му още четение се рѣши да се пристъпи къмъ второто му и трето четение. Такива можтъ да бждатъ отъ единъ — два члена. А при такъвъ законопроектъ, какъвто е въпросний трѣбва да гледаме да не стане нѣкоя погрѣшка, да не би да додемъ въ противорѣчие съ други постановления, да не би да опрѣдѣлимъ нейде повече мито, отколкото го прѣдвиждаме на друго мѣсто. За това, за да се подчинимъ на 38 чл. на правилника, за да бждемъ послѣдователни, ако и въ миналото засѣдание да е станало, че при първо още четение се за хванало едновременно и второто, мисля съ това ний не се ангажираме да тѣпчемъ правилника и сега когато има да рѣшимъ, трѣбва да уважимъ правилника. За това азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на г-да прѣдговорившиятъ и поддържамъ да се отложи разглеждането на законопроекта за едно отъ идущитѣ засѣдания.

Ст. Цвикю: Г-да прѣдставители! Повдигна се въпросъ отъ г-на Милева да се отложи докладътъ членъ по членъ на законопроекта за гербовия сборъ, като настояватъ въобще тримата оратори които говориха: Икономовъ, Башевъ и Милевъ, че щѣли сме да нарушимъ чл. 38 отъ правилника и че не трѣбвало да се докладва днесъ, да не стане такова нарушение. Дѣйствително, като се придържаме къмъ сухата буква на правилника, излиза че на основание на правилника трѣбва сега да отложимъ законопроектътъ, но азъ мисля, че не трѣбва да вадимъ на вето село новъ адетъ, защото когато едно Нар. Събрание рѣши за докладването на едно нѣщо, малко може да се гледа на правилника. Този правилникъ е отъ насъ създаденъ и щомъ ний рѣшимъ да пристъпимъ още сега къмъ второто четение на законопроекта за гербовия сборъ, правилникътъ малко може да ни бърка. Още повече, че въ настоящия законопроектъ за гербовия сборъ никакви сжществени измѣнения не сж станали. Не е първи пътъ, гдѣто пристъпиме къмъ второ четение извѣднажъ по докладването, когато нѣма сжществени измѣнения; като първъ пътъ може би г-да ораторитѣ, които поддържатъ 38 чл., влизатъ въ Събрание, вижда имъ сз, че ний на чл. 38 можемъ злѣ да гледаме. За това азъ мисля, г-да прѣдставители, че нѣма никаква прѣчка сега, да се отлага четението на законопроекта членъ по членъ, послѣ три дена; то ще бжде неумѣстно, защото, като нѣма сжществени измѣнения въ закона, ний сме го изучили добрѣ отъ 10 дни насамъ, на и докладчикътъ ще ни обяснява измѣнението на комиссията по всѣкой единъ начинъ, та ний ще бждемъ въ положение, разбира се, да обмислимъ, какъ да приемемъ показанитѣ ни малки измѣнения. За това моля Нар. Събрание да приеме да се докладва членъ по членъ законопроектътъ за гербовия сборъ въ днешното засѣдание,

а прѣдложението за отлагането му въ понедѣлникъ да се отхвърли.

Ем. Начевъ: Г-да прѣдставители! Както изслушахте прѣдговорившия г-нъ Цвикю, той каза че Събранието е зело рѣшение, щото закона за гербовия сборъ да се докладва днесъ. Истина може да е зело рѣшение днесъ да се докладва въ Събранието, но не бѣше зело и рѣшение, щото комиссията при докладването на този законъ да не издаде своя докладъ на врѣме. Въ чл. 38 отъ вътрѣшния правилникъ на Нар. Събрание изрично е казано, че доклада се раздава прѣди 3 дена, за да видятъ г-да прѣдставителитѣ, какви измѣнения и допълнения комиссията е направила, и за да може по-свѣстно да се произнесжтъ по него. Разбира се, ако Събранието земе рѣшение щото този законъ да се докладва днесъ, и това може да стане; но понеже още не е зето такова рѣшение, то азъ прави прѣдложение, щото да се даде на разрѣшение и ако г-да прѣдставителитѣ се съгласятъ, щото този законъ, на когото доклада е раздаденъ днесъ, да се докладва въ Събранието, то азъ нѣмамъ нищо противъ, толкозъ повече, че комиссията е направила твърдѣ малко измѣнения по него.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Наистина въ чл. 38 отъ вътрѣшния правилникъ е казано, че доклада трѣбва да бжде раздаденъ 3 дена по рано, нъ прѣдъ видъ на това, че въ срѣда бѣше празникъ, не можѣ да се раздаде по-рано. Този докладъ е готовъ още отъ вторникъ, тѣй щото днесъ е четвърти денъ, и ако почитаемото Събрание рѣши да се разгледа въ днешното засѣдание, мисля, че нѣма да бжде грѣхъ. Азъ вѣрвамъ, че всичкитѣ г-да народни прѣдставители сж дошли тукъ, за да работятъ, и прѣдъ видъ на това, че днесъ нѣма съ какво да се занимаваме, освѣтъ съ този законопроектъ, азъ ще моля почитаемото Събрание да рѣши, щото този законопроектъ да се разгледа още въ днешното засѣдание.

В. Икономовъ: Г-да прѣдставители! Върази ни се отъ г-на докладчика, както и отъ г-на Кознички, подкърпени съ мнѣнието на г-нъ Цвикю, че можѣло и днесъ да се пристъпи къмъ разглеждането на този законопроектъ, защото съ това нѣмало да се разруши правилника. Ако г-да прѣдставителитѣ се съобразятъ съ пословицата, че „който законъ съставлява, не го изпълнява“, азъ съмъ съгласенъ; но ако дойдемъ въ игълната смисълъ да се съобразимъ съ факта, че ний сме, които трѣбва да покажемъ на всѣкадѣ, че точно изпълняваме онова, което ни се прѣдписва, и което ний сами за себе си сме създали, вѣрвамъ, че ще се съгласите съ мене, че не трѣбва да прѣскочимъ 38 членъ отъ правилника. Въ този членъ изрично е казано, че докладитѣ трѣбва да се раздажтъ на г-да прѣдставителитѣ поне три дни прѣди дена, назначенъ за разглеждането имъ. Поне 24 часа по-рано го дайте. Ако е казано прѣди 3 дена, значи, че искали сте да кажите, че може и прѣди една недѣля. Нѣкои г-да възразиха, че нѣмало сжществени измѣнения. Въ този сжщия законопроектъ се спомѣнува за нѣкакви си ситуации, нѣкакви си сравнения, за които и ний трѣбва да направимъ едно сравнение съ другитѣ закони, за да видимъ, дали е добрѣ обмислено това. По-надолу се спомѣнува за общин-

скитъ сждилища, за митниците се правятъ сравнения и се намаляватъ нѣкои такси. Не трѣбва ли да направимъ сравнение за това, за да видимъ, дали е справедливо? По-напрѣдъ, когато сме имали законопроекта, може да не сме имали прѣдъ видъ тѣзи обстоятелства, които е зела комиссията и не сме се приготвили. Най-послѣ слѣдипшката, въоръ-въоруна ли трѣбва да ги приемемъ? Като сме избрали комиссия, трѣбва ли слѣпо да се подчиняваме на нея? Г-нъ Кознички каза, че сжществува нѣкой членъ, който казва, че може Събранието да рѣши това. Гдѣ е този членъ? Азъ намирамъ само въ алинеята на 38 членъ, че не се печататъ само докладитѣ по провѣркитѣ на изборитѣ, на комиссията по прошенията и по отговора на тронното слово. Сега рѣшавало ли е Събранието, щото да се разисква този законнопроектъ веднага щомъ се раздаде доклада отъ комиссията? Азъ подобно нѣщо не съмъ чулъ, нито се е рѣшавало отъ Събранието. Слѣдователно азъ намирамъ, че възраженията въобще за неотлаганието на доклада сж неоснователни и ще моля почитаемото Събрание да се съгласи съ моето прѣдложение, да се отложи доклада.

Д. Кознички: Г-да прѣдставители! Азъ не вървамъ да станатъ такява разисквания по този законопроектъ и отъ тогава, когато почнахме да разискваме, до сега можѣхме да прѣгледаме нѣколко члена. Каза се, да не се нарушава правилника. Първия е г-нъ Икономовъ, който го е нарушилъ, защото нито единъ день не се е явилъ въ единъ часа въ Събранието, а всекога е идвалъ въ два или три часа. Ето едно нарушение на правилника. Като искате толкозъ да се придържиме, защо вчера не се явихте, за да рѣшимъ да се отложи засѣданието? Това не е ли нарушение на правилника? Затуй азъ прѣдлагамъ да се прѣкрятъ дебатитѣ и да се пристѣпи сега къмъ разгледванието на законопроекта.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още върху този въпросъ? (Гласове: Не-желаетъ). Който желаетъ да говори още, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Никой не вдига, прѣкрятъватъ се дебатитѣ.

Ще дамъ на вотирание прѣдложението на г-на Милева, който иска да се отложи. (М-ръ Стамболовъ: Искамъ думата).

М-ръ Стамболовъ: Г-да прѣдставители! Понеже чл. 33 отъ правилника казва, че когато се внася единъ законопроектъ да се чете, Събранието, като го приеме по принципъ, пита се още въ сжщото засѣдание: желаетъ ли да се чете въ второ четение или не, и ако рѣши Събранието може въ сжщия день да се чете второ четение, заради туй този законопроектъ, който е внесенъ отъ прѣди 10—15 дни, като сте го прѣгледали и като знаете, че на туй, което е внесалъ М-ра, той ще държи повече отъ колкото на измѣненията на комиссията, нѣма съмнѣние, че този, който иска да върази нѣщо, той се е приготвилъ. За туй, понеже въ чл. 33 сте казали, че въ този день Събранието ако приеме по принципъ внесения законопроектъ, рѣшава или да се пристѣпи незабавно къмъ разискване, или да го проводи въ комиссията за прѣдварително изучаване, то вий сте рѣшили вече въпроса, че може, като се чете на първо четение единъ законопроектъ, да стане въ сжщия день и второто му четение. За туй сега може да стане второ четение и на този законопроектъ.

Прѣдсѣд.: Ще се вотира. Който не желаетъ, щото сега да се пристѣпи къмъ второто четение на законопроекта за гербовия сборъ, да си вдигне ржката. (Меншеество). Значи сега ще се пристѣпи къмъ второто четение.

Докл.: (Чете):

„ЗАКОНЪ ЗА ГЕРБОВИЙ СБОРЪ.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема заглавието тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Гербовий Сборъ е една такса, съ която се облагатъ въ полза на Държавното Съкровище разнитѣ книжа и документи, показани въ настоящий законъ.

Този сборъ се дѣли на два вида: простъ и актовъ.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 1 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Чл. 2. Простия гербовъ сборъ се взима въ раздѣръ:

- 1) на петъ лева;
- 2) „ три „
- 3) „ единъ „
- 4) „ петдесетъ стотинки;
- 5) „ тридесетъ „
- 6) „ двадесетъ „
- 7) „ петнадесетъ „
- 8) „ десетъ „

а актовий, споредъ видѣтъ на документитѣ и обозначената въ тѣхъ сума, съгласно приложената въ края на настоящий законъ таблица“.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 2 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Чл. 3. Гербовий сборъ се събира чрезъ продаване гербови марки и гербови хартии, които се приготвяватъ отъ Финансовото Министерство и распрачатъ на всички ковчежничества. Тѣзи гербови марки и хартии се продаватъ отъ ковчежничествата на частни лица, банката и клоновѣтъ ѝ, съ прѣдплащане, а на правителственитѣ и общански учреждения се отнучатъ въ кредитъ, по редѣтъ установенъ отъ Министерството на Финанситѣ“.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 3 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Чл. 4. На частнитѣ лица, банката и клоновѣтъ ѝ, когато купятъ гербови марки или гербови хартии на сума за 100 и повече лева, наведнѣжъ за прѣпродаване или друга нѣкоя цѣль, ковчежничествата правятъ отстъпка 5% въ гербови марки, или гербови хартии“.

Я. Д. Матакиевъ: Г-да прѣдставители! Азъ намирамъ въ този членъ, че трѣбва да стане едно допълнение, което може да не е било забѣлѣжено отъ комиссията. Въ чл. 3 се говори, че гербови марки и хартии се продаватъ отъ ковчежничествата на частни лица, банката и клоноветъ ѝ съ прѣдплащане, а на правителствениитѣ и общински учреждения се отпущатъ въ кредитъ. А въ чл. 4 се казва, че на частнитѣ лица, банката и клоноветъ ѝ, когато купятъ гербови марки или гербови хартии на сума за 100 и повече лева, на веднѣжъ за прѣпродаване или друга нѣкоя цѣль . . . . . пардонъ! Азъ рѣкохъ, че само на банката и клоноветъ ѝ се прави тая отстъпка — нѣма какво да говоря.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 4 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Чл. 5. Гербовитѣ хартии иматъ слѣдующитѣ облѣзи: Въ горната имъ часть сж напечатани държавний гербъ и щемпелтъ, който обозначава цѣната на марката, а долната имъ часть състои отъ голо пространство.

Гербовитѣ хартии се распознаватъ отъ това, че въ горната имъ часть е напечатано стойността за каквото може да се напише върху нея извѣстенъ документъ, слѣдуюмата гербова такса и държавний гербъ на Княжеството, а въ срѣдата на хартията се прозира надписъ „Българско Княжество“ и надъ него държавний гербъ“.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема чл. 5 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

Чл. 6. Гербовитѣ марки сж прѣдзначени за облѣвяние всѣкакви книжа и документи, а гербовитѣ хартии — само за полици, други търговски и прости записи. Тѣзи послѣднитѣ могатъ да се замѣняватъ и съ бѣла книга, стига тя да е облѣвена съ слѣдующитѣ гербови марки. Въ такъвъ случай облѣвяването трѣбва да става при самото съставяне на документа“.

В. Холевичъ. Азъ мисля, г-да прѣдставители, че не ще бѣде излишно, ако се прибавише къмъ думитѣ: „гербовитѣ хартии само за полици“, още и думата „прошения“ тѣй щото и прошенията да може да се пишатъ безъ да иматъ гербови марки, а по книги съ щемпелъ. Азъ моли да се приложи думата „прошения“.

М-ръ Вѣлчовъ. Съгласенъ съмъ.

Прѣдсѣдъ: Понеже г-нъ М-ръ е съгласенъ съ прѣдложената отъ г-на Холевича поправка, ще дамъ на вотирание. Който не приема чл. 6 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, заедно съ поправката на г-на Холевича, да си вдигне ржката.

Г. Данчевъ: Искамъ думата да говоря по члена.

Прѣдсѣдъ: Имате думата.

Г. Данчовъ: Азъ ми се види, че не е умѣтно да имаме такява хартии отдѣлни, защото много пкти може да се случи нѣкой селинитъ, който може да нѣма такава книга и да не може да намѣри въ селото, защо да нѣма право

да напише на друга книга и да я облѣви съ марка? Само това искахъ да кажа.

В. Холевичъ. Въ по долний членъ ясно е казано: „и на бѣла книга, стига да се облѣви съ гербова марка“. Тѣй щото страхътъ на г-на Данчева не е основателенъ.

Ив. Халачевъ. Азъ мисля, че като е казано тукъ, че облѣвяването на книжа съ гербови марки трѣбва да става при самото съставяне на документитѣ, не ще бѣде злѣ ако се укаже и начина на това облѣвяване, за да може въ единъ случай да се констатира, какъ е станало облѣвяването, за да се отнеме възможността изъ послѣ да се залѣпятъ марки.

Заради туй, азъ прѣдлагамъ да се каже: че облѣвяването трѣбва да става при само съставянето на документитѣ и датата или подписа да бѣде написанъ върху марката.

Докл.: Исканието на господина Халачова е обяснено въ чл. 31 отъ сжщия законъ.

Прѣдсѣдъ: Ще дамъ на вотирание. Който не приема чл. 6 съ поправката на г-на Холевича, съ която е съгласенъ г-нъ Министръ на Финанситѣ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Глава II.

За простия гербовъ сборъ.

Чл. 7. Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на петъ лева се облѣпятъ:

- 1) манифеститѣ на параходитѣ отъ 1000 тона на горѣ;
- 2) прошенията, подавани въ духовнитѣ сѣдове за разводъ и разводителнитѣ писма безъ разлика на вѣроисповѣдания;
- 3) удостовѣренията, давани на лица, приети по рѣшението на Нар. Събрание за български подданици, а сжщо и за уволнения отъ българското подданство;
- 4) кассационнитѣ жалби по граждански дѣла, подавани на върховний кассационенъ сѣдъ;
- 5) свидѣтелства, издавани отъ сѣдилищата на правоимѣющитѣ за адвокатствование;
- 6) рѣшенията, издадени отъ арбитражни сѣдове или комиссии;
- 7) пълномощия за водение промишленность, за прѣдставление на разни фабрики, търговски и експедиторски кантори и др. такива заведения;
- 8) пълномощия за вземане участие въ публични търгове“.

Както виждате, г-да прѣдставители, комиссията е направила въ чл. 7-й едно допълнение на пунктъ 4-й съ слѣдующитѣ думи: „подавани на върховний кассационенъ сѣдъ.“ Защото кассационни жалби се подаватъ и въ мировитѣ сѣдилища, а тѣй сжщо и въ окръжнитѣ сѣдилища. За да не се разбира че всички, кассационни жалби, които се даватъ на мировитѣ сѣдии и окръжнитѣ сѣдилища че трѣбва да се облѣпятъ съ гербови марки отъ 5 лева, комиссията е притурила тѣзи думи, за да се разбира, че другитѣ кассационни жалби, които ще се подаватъ въ мировитѣ сѣдилища и окръжнитѣ, ще се облѣпятъ по чл. 9-й пунктъ 1-й съ 1 левъ.

М-ръ Грековъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣмамъ нищо да говоря противъ члена и по начало съмъ съгласенъ съ това, което е било прието отъ комиссията и отъ г-на М-ра на Финанситѣ. Имамъ да кажа само нѣколко думи относително редакцията на измѣнението, което е направено отъ комиссията. Споредъ нашия процесуални закони, касационни жалби не се подаватъ никои нѣтъ въ върховний касационенъ съдъ; тѣ се подаватъ въ този съдъ, противъ рѣшението, на който се отзовава страната. Тѣй щото, ако остане тукъ тая, редакция, може съдилищата да дождъ въ затруднение отъ тълкуването на този законъ, и ще се намѣратъ хора, които ще кажатъ, тѣзи касационна жалба не трѣбва да бѣде обгербована съ 5 лева марка, защото не се подава въ касационния съдъ, ами се подава било въ апелативния съдъ, било въ окръжний съдъ, който я прѣпраща на върховний съдъ. За това мисля, по-добрѣ е да се каже: „касационни жалби, които се разглеждатъ въ върховний касационенъ съдъ.“ Законътъ ще стане много по-ясенъ тѣй и нѣма да даде мѣсто на тълкуване, които да отиватъ до тамъ, щото да се избѣгне прилагането на закона.

Д. Попповъ: Г-да прѣдставители! Втората алинея казва: „прошенията, подавани въ духовнитѣ съдове за разводъ, и разводителнитѣ писма, безъ разлика на вѣроисповѣданіе,“ че се облѣпятъ съ 5 лева марка. Тѣзи разводи ставатъ у насъ рѣдко и за това ще ви моля да се не обрѣменяватъ съ такъвъ гербовъ сборъ. Има много случаи, гдѣто мжжътъ отива въ Влашко или Сърбия, а нѣкъ жената остава да гладува и тя по нужда отива да се развожда. Споредъ нашия религиозенъ законъ тя трѣбва да чѣка . . . . (Не се чува) въ тѣзи 5 години щомъ доде това врѣме отъ гдѣ ще намѣри 5 лева да обгербова това прошение. Заради това азъ съмъ на мнѣние, ако се съгласятъ и други г-да прѣдставители, да бждъ обгербовани съ 50 ст. такива разводни писма или прошения.

Василь Икономовъ: Г-да прѣдставители! Почитаемата комиссия, като е разглеждала 7-й членъ, е направила едно измѣнение въ алинея 4-та относително касационнитѣ жалби по граждански дѣла, като е поставила, че само касационнитѣ жалби, подавани въ върховний касационенъ съдъ, да бждъ обгербовани съ 5 лева. По мое мнѣние, г-да прѣдставители, азъ не намирамъ за нужно, да се исключаватъ тѣзи отъ мировитѣ съдилища, защото щомъ е въпроса за касационната жалба, тя трѣбва да бѣде облѣпвана съ 5 лева марки.

Едно питаніе се поражда сега и желателно е да се произнесемъ върху този въпросъ. Подава се касационна жалба. Касационнитѣ жалби биватъ обикновенно въ нѣколко екземпляра, тѣй като могатъ да бждъ 2-3 или 5 души отвѣтници, и толкова жалби трѣбва да има. Тѣзи прѣписи ще бждъ ли облѣпени съ по 5 лева? Или само първий екземпляръ ще бѣде съ 5 лева, а остатъкътъ ще бждъ съ по 1 левъ, като прѣписи? Това не е прѣдвидено. Прѣдъ видъ на това азъ моля, щото тѣзи алинея да се редактира тѣй: „отъ касационни жалби по граждански дѣла,“ безъ да се коснуваме до мировитѣ съдилища, а да исключимъ само общинскитѣ съдилища, да бждъ облѣпени съ 5 лева,

съ забѣлѣжка отдолу, че вторитѣ екземпляри или прѣписи отъ касационни жалби, които се съобщаватъ на противната страна, да бждъ облѣпвани само съ 1 левъ. Такова едно измѣнение азъ моля, ако почитаемото Нар. Събрание е съгласно, да приеме да вмѣни въ тѣзи 4 алинея.

Т. Цѣвъ: Господа прѣдставители! Последната алинея отъ този членъ 8 ми се види по-добрѣ ще бѣде, ако се прибави при нея една забѣлѣжка. Пълномощията за отиване на публиченъ търгъ да се облѣпятъ съ 5 лева, но ако този публиченъ търгъ надминава 1000 лева. Защото има търгове за по-малко отъ 1000 л. и тогава този сборъ ще бѣде много. Затова да се каже: „които надминаватъ 1000 лева“ слѣдъ думата „търгове“.

М-ръ Грековъ: Относително до бѣлѣжката на г-нъ Икономова имамъ това да кажа, че въ първата алинея на 9-й членъ се прѣдвижда това, което той искаше да се прѣдвиди. Тамъ се казва: всички писменни или телеграфически искове и други прошения, заявления, жалби, тѣхнитѣ отговори, обяснения приложения, които се подаватъ въ окръжнитѣ и мировитѣ съдилища, а така сжщо и еднообразитѣ имъ, които се подаватъ по граждански и търговски дѣла прѣдъ всичкитѣ съдилища; гдѣло ще се каже, тукъ се казва че тѣ се облѣпватъ съ единъ левъ. Нѣма съмнѣние, гдѣто се говори по-горѣ, че касационнитѣ жалби ще бждъ облѣпени съ 5 лева, че то се разбира за самата касационна жалба, а еднообразитѣ подпадатъ подъ първата алинея на чл. 9-й.

Прѣдговоривши прѣди мене депутатъ искаше, щото да се каже въ 8 алинея „пълномощията за земаніе участие въ публичнитѣ търгове, ако търга надминава 1000 лева“. Това е невъзможно, защото като се дава пълномощіе за нѣкой да земе участие, въ единъ търгъ, не се знае, какъвъ ще бѣде търга: дали за сума по-малко отъ 1000 лева или по-голѣма. За туй и не може да се каже такава нѣщо въ закона. Щомъ е пълномощіе за търгъ, закона прѣдвижда, че трѣбва да носи отъ 5 лева гербова марка, и не може никакво означение да стане, защото когато се дава пълномощіе, не се знае, какъвъ ще бѣде търга. Тѣй щото тѣзи бѣлѣжка е неумѣтна и трѣбва да се остави безъ внимание.

П. Зографски: Г-да прѣдставители! И азъ ще дойда да се съглася съ одного отъ говорившитѣ, за алинея 2 на той членъ; защото дѣйствително, тукъ е турено въ първий разрядъ за ония прошения, които се подаватъ на духовнитѣ съдове. Обикновенно сиромашията отива при духовнитѣ съдове, по причина на недоразумѣния въ семейния животъ, да иска разводъ. Заради това, тѣзи алинея си нѣма мѣстото тукъ, и добрѣ ще бѣде, ако се отнесе къмъ чл 9-й, т. е. тѣзи прошения да се облѣпватъ съ гербова марка отъ 1 л. Послѣ, има да прибавя изобщо къмъ той членъ едно нѣщо, което мисля, че е пропуснато, или, ако не е пропуснато, сждитѣ ще се намѣратъ въ трудно положение, като какъ да постѣпватъ. Именно въ изброенитѣ алинея 1, 2, 3, 4 и т. н. до 8, за нѣкои документи, които надминуваатъ повече отъ 4 листа, т. е. съдържатъ 2 или и 3 коли, не е казано съ каква гербова марка трѣбва да се облѣпятъ втората и третата коли. Азъ мисля, че първата кола, законно ще бѣде да се облени съ 5 лева гербова марка, а послѣднитѣ коли

добър ще бъде, ако се облъпятъ съ по 1 левъ. Това трѣбва да се опрѣдѣли, защото иначе самитѣ съдии и чиновници ще бѣдѣтъ въ недоумѣние, какво трѣбва да правятъ. По нататѣкъ въ чл. 9 и 10 има подобно нѣщо казано, но азъ мисля, че е необходимо и къмъ тоя членъ да се прибави.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Съ исканieto на г-на Зографски, относително намаляването гербовата марка на прошенията означени въ пунктъ 2 на чл. 7, не можъ да се съглася, защото, ако е работата за бѣднитѣ, за тѣхъ има законъ, който ги освобождава съвършенно отъ гербовия сборъ. На забѣлѣжката, направена отъ г-на М-ра Грекова, азъ се съгласявамъ съ редакцията направена отъ него „за подаване въ върховний касационенъ съдъ“. Кolkото до прѣдложението на г-на Пѣева по пунктъ 8, както го обясни г-нъ М-ръ Грековъ, тоже не можъ да се съглася, защото не е възможно по никой начинъ да се прави такава малка разлика между суммитѣ, за каквито ще се извършватъ публичнитѣ търгове.

Ст. Цвику: Азъ се отказвамъ, понеже нѣхъ да прѣдложя да се каже „за върховний касацион. съдъ“. Щомъ се приема това отъ докладчика, нѣма какво да говори.

А. Башевъ: Г-да прѣдставители! Азъ искамъ да се направи една разлика между касационнитѣ жалби. Вий знаете, че споредъ нашата процедура за гражданскитѣ дѣла, подсѣдни на мировитѣ съдилища, тѣ щомъ надминаватъ по стойността си отъ 100 фран. нагорѣ, подлѣжатъ на апелация прѣдъ окр. съдъ, и на касация прѣдъ върховний съдъ. Значи, по едно дѣло за 105 лева ще трѣбва да се облъпи касационната жалба съ гербова марка отъ 5 лева сир. толкозъ, колкото би се облъпила и касационната жалба срѣщу рѣшението на апелативно съдилище, като втора инстанция, за искове по-големъ отъ 1000 л. Разлика се прави и въ касацията, при внасянето на депозита. На пр. ако бѣде касационната жалба срѣщу рѣшение на апелативенъ съдъ, касационенъ депозитъ се дава 40 лева; а ако бѣде срѣщу рѣшение на окръженъ съдъ, като апелативна инстанция, тогава касационния депозитъ е 20 лева. Азъ мисля, че трѣбва да направимъ тая разлика и тукъ, защото самиятъ законодатель я е направилъ и въ процедурата. Мировитѣ съдилища като първа инстанция разгледватъ искове до 1000 л. Таква искове се разгледватъ апелативно въ окръжнитѣ съдилища. Окр. съдилища разгледватъ дѣла отъ 1000 лева нагорѣ, а тѣзи дѣла апелативно се разгледватъ отъ апелативнитѣ съдилища. Сега, ако касираме едно рѣшение на апелацията да дадемъ 5 л., и ако подадемъ касационна жалба противъ рѣшението на Окр. Съдъ, по искъ до 1000 лева, тоже да дадемъ за 5 лева марка, това ще бѣде една непослѣдователност. Освѣнъ това, непослѣдователностъ ще има и съ другъ единъ законъ, който носочихъ и споредъ който за касационни жалби противъ рѣшенията на апелативнитѣ съдилища се изисква депозитъ 40 лева, а за такива на окръжнитѣ съдилища — по 20 лева.

Заради това, по-добър е да се каже: „касационни жалби по граждански дѣла, подавани срѣщу рѣшенията на апелативнитѣ съдилища“. А нѣкъ въ 9 чл., гдѣто е казано, кои книжа се обленватъ съ по 3 лева гербова марка, тамъ

да прѣдвидимъ нова алинея, въ която да се каже: „касационни жалби, които се подаватъ срѣщу рѣшенията на окр. съдилища“. И така исковетѣ, които се разгледватъ първоначално въ мировитѣ съдилища, касационно ако се обжалватъ, да плащатъ по 3 лева за марка, а онѣзи, които отъ апелацията отиватъ въ касацията, тѣ да плащатъ по 5 л.

М. Милевъ: Отказвамъ се.

Ив. Халачовъ: Мене ми се струва, че тукъ има нѣщо пропушено. Казано е „касационни жалби по граждански дѣла“. Трѣбвало би да се каже „касационни жалби по граждански и търговски дѣла“, защото, ако не туримъ думитѣ „търговски“, единъ денъ тѣзи, които ще подаватъ касационни жалби и които ще ги приематъ, ще се поставятъ въ недоумѣние, като какви марки трѣбва да се облъпватъ за касационни жалби по търговски дѣла.

Освѣнъ това, извѣстно е на мнозина отъ насъ, че по едно търговско дѣло, понеже се пораждатъ много частни жалби, които въ послѣдствие много пжти биватъ разрѣшавани отъ върховния касационенъ съдъ, ще трѣбва слѣдователно да се опрѣдѣли, отъ такива частни жалби какъвъ гербовъ сборъ трѣбва да се събира. Сега, ако би Събранието да се съгласи, че и отъ частнитѣ касационни жалби ще трѣбва пакъ гербовъ сборъ 5 лева, мисля че е довольно същичко. Ако е възможно, мисля умѣтно е, щото отъ такива частни касационни жалби да се взема гербовъ сборъ по единъ или по три лева, както Събранието намѣри за добър. Кolkото се отнася до исканieto на г-на Икономова, относително облъпването гербовъ сборъ на касационнитѣ жалби, които се подаватъ срѣщу рѣшенията на мировитѣ съдии, съдени по апелативна инстанция въ окр. съдилища, казвамъ че не може да си има мѣстото, защото се прѣдполага, че когато дѣлото се гледа по касационенъ редъ въ окр. съдъ, е до 1000 лева, а когато се разгледва въ апелативний съдъ — отъ 1000 лева нагорѣ. Наистина, че много пжти се случва така, че много жалбоподавачи обжалватъ искове отъ 100 лева или 110 лева, както забѣлѣжи това и Ловчанский прѣдставителъ г-нъ Башевъ. Обаче, азъ неможъ да се съглася съ него, защото никога не можемъ да се доближимъ до абсолютната пропорция, а трѣбва да се задоволимъ съ относителната.

Азъ ще наведъ такъвъ единъ примѣръ, гдѣто да се съгласи и г-нъ Башевъ. По-нататѣкъ ний ще приемемъ една таблица за гербовий сборъ, съ който трѣбва да се облъпватъ полици, бонове и т. н. отъ каква до каква стойностъ, колко трѣбва гербовъ сборъ да се зема т. е. за еднообразни договори. Тамъ е казано: за книжа отъ 201 до 400 лева се зема 1 левъ гербовъ сборъ, отъ 401 до 500 — толкозъ и т. н. т. Слѣдователно, ще бѣде нужно тогава, за веѣка сума да се прави отдѣлна пропорция, за да се види на пр. ако за 200 лева записъ се плаща единъ грошъ, колко трѣбва да се плаща за 212 лева. На тѣзи основания, азъ мисля, че исканieto на г-на Башева не може да бѣде удовлетворено, защото ще трѣбва тогава за веѣки окр. съдъ или да назначимъ по единъ бухгалтеръ, който да прави смѣтка за гербовий сборъ, или нѣкъ да приемемъ и за 100 лева да се плаща три лева гербовъ сборъ и за 905 лева пакъ

три лева. Съ други думи, абсолютна пропорция при опрѣдѣляването на гербовий сборъ е невъзможна и зарадъ туй се взема една цифра, единъ минимумъ; така щото тѣзи, които ще подаватъ жалби за 105 лева, ще бждѣт малко пѣщо обрѣменени, а тѣзи, които подаватъ такива жалби по за 900 лева, ще бждѣт олекчени. Зарадъ туй, азъ мисля, че въ пунктъ 4-ий трѣбва да се прибаватъ думитѣ: „кассационни жалби по търговски и граждански дѣла, както и частни кассационни жалби.“ А понеже споредъ обясненията на г-на Министра на Външнитѣ Дѣла се подразбира въ пунктъ 1-ий отъ чл. 9, относително прѣписитѣ, които ще се връчватъ на противната страна, че ще се облѣпватъ съ по единъ левъ гербова марка, разбира се че нито Събранито, нито азъ, нито г-нъ Икономовъ, не ще имаме нищо противъ това.

Ем. Начевъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Попшовъ, както и г-нъ Зографски, много добрѣ забѣлѣжиха, че къмъ чл. 7 втората му алинея, гдѣто се казва, че прошенията, подавани въ духовнитѣ сѣдове за разводъ и разводителни писма безъ разлика на вѣроисповѣдания, се облѣпватъ съ простъ гербовъ сборъ отъ 5 лева. Тѣзи мѣрка ми се вижда много висока, защото ви е извѣстно, вѣрвамъ, че у насъ разводи и разводителни писма повечето се случватъ у бѣднитѣ, които едва ли ще бждѣт въ състояние да ги набавятъ. За това, ако е възможно, азъ прѣдлагамъ да се приеме, ако не по 50 стотинки, или 1 левъ, то поне да се намали на 2 лева.

М. Милевъ: Г-да прѣдставители! Относително 4 алинея на чл. 7 станаха нѣколко прѣдложения, обаче едно съ едно не се срѣщатъ. Едно прѣдложение се направи отъ г-на Башева, друго отъ г-на Халачева, трето отъ г-на М-ра Грекова, и, ако се не лъжа, имаме и отъ други нѣкои; но мене ми се чини, че трѣбва да приемемъ тѣзи редакция, която прѣдлага г-нъ Башевъ, и то по слѣдующитѣ мотиви. Извѣстно ви е, г-да прѣдставители, че кассационнитѣ жалби биватъ нѣколко вида; обаче тѣзи, които се даватъ на върховни кассационенъ сѣдъ, сж само два вида: едниѣ, които биватъ срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ сѣдилища, като втора инстанция, а другитѣ, подавани срѣщу рѣшенията на апелативнитѣ сѣдилища, издавани по дѣла, които сж завеждани прѣдъ окръжнитѣ сѣдилища като първостепенна инстанция. Извѣстно ви е още, че мировитѣ сѣдни разглеждатъ дѣла до сто лева, а окръжнитѣ сѣдилища първостепенно — отъ хилядо на горѣ. Не е, така сжщо, неизвѣстно на г-да прѣдставителитѣ, че по дѣла, завеждани прѣдъ мировитѣ сѣдни за искове по-малко отъ сто лева, апелативни жалби не се подаватъ, а кассационни прѣдъ окръжнитѣ сѣдилища. Ако се приеме редакцията, както е била по законо-проекта, значи, че тѣзи кассационни жалби, които се даватъ на окръжнитѣ сѣдилища, срѣщу рѣшенията на мировитѣ сѣдни, трѣбва да носатъ гербова марка отъ 5 лева, а пъкъ, както казахъ, прѣдъ окръжнитѣ сѣдилища постѣпватъ за разглеждане по кассационенъ редъ дѣла само за сто лева. Слѣдователно, за искъ отъ сто лева, ако се случи отвѣтницитѣ да бждѣт 3—4 души, ще трѣбва да дадѣт 20 лева само за гербови марки, освѣнъ митото, така щото, излиза такава смѣтка, че митото и гербовий сборъ ще бждѣт повече, отъ колкото

самий искъ. Така сжщо е несправедливо да се взематъ по 5 лева и отъ кассационнитѣ жалби, които се подаватъ срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ сѣдилища, по дѣла, които сж разглеждани отъ тѣхъ по апелативенъ редъ, защото може да се случи такова дѣло, искътъ, на което ще бжде 105 лева, и, ако се подаде по него кассационна жалба и кассаторитѣ бждѣт 3—4 души, за всичкитѣ като се облѣпни кассационната жалба по 5 лева, ще трѣбватъ 20 лева само за гербови марки, вънъ отъ другитѣ разноски; така щото ще излѣзе, че иска е отъ 105 лева, а разноскитѣ по него 30—40 лева. За туй мисля, че ще бжде голѣма несправедливостъ, ако се приеме да се облѣпватъ тия кассационни жалби съ по 5 л., било само за едно лице, било за нѣколко. Заради това, като се присѣдинявамъ къмъ прѣдложението на г-на Башева, за измѣнението на пунктъ 4 отъ чл. 7, мисля, че редакцията му трѣбва да бжде такава: „кассационнитѣ жалби по граждански дѣла, подавани срѣщу рѣшенията на апелативнитѣ сѣдилища“. А пъкъ, когато му дойде реда на чл. 9 и 10, ще се каже, съ какъвъ гербовъ сборъ трѣбва да се обгербоватъ кассационнитѣ жалби, които се подаватъ срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ и мировитѣ сѣдилища, завеждани първостепенно прѣдъ общинскитѣ сѣдилища. Заради това, азъ мисля, че справедливо ще бжде, ако се прѣдвиди да се облѣпватъ по съ 5 лева гербова марка само кассационнитѣ жалби, които се подаватъ по граждански дѣла срѣщу рѣшенията на апелативнитѣ сѣдилища.

А. Башевъ: Г-да прѣдставители! . . . . .

Прѣсѣдъ: Г-да прѣдставители! Както виждате има почти върху веѣна алинея прѣдложение за измѣнението ѝ. За това питамъ Нар. Събрание, не е ли по-добрѣ да се съгласи, да се гласува алинея по алинея? (Гласове: Съгласни.) Тогавъ, щомъ Нар. Събрание е съгласно да се гласува чл. 7 алинея по алинея, моля г-на Докладчика да прочете първата алинея.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„1) манифеститѣ на параходитѣ отъ 1.000 тона на горѣ.“

Хр. Ивановъ: Г-да прѣдставители! Азъ намирамъ, че въ тѣзи първа алинея има неправилни опрѣдѣления, които сж много важни, прѣдъ видъ на това, че у насъ по Дунава не идатъ параходи само съ 1.000 тона на горѣ, но идатъ и кораби и голѣми шленове; така щото ще бжде голѣма несправедливостъ, ако пропуснемъ всичкитѣ шленове — които иматъ по-голѣма вмѣстимостъ — безплатно да прѣминаватъ. За това азъ съмъ на мнѣние да се прибавятъ къмъ тѣзи алинея и слѣдующитѣ думи: „Кораби и шленове“, слѣдъ думата „параходи.“

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Съгласенъ съмъ съ прѣдложението на г-на Хр. Ивановъ.

Прѣсѣдъ: Има ли още нѣкой да говори върху първата алинея? (Никой не иска думата.) Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема алинея първа, както се прочете отъ г-на докладчика, съ поправката на г-на Хр. Ивановъ, съ която се съгласи и г-нъ М-рътъ на Финанситѣ, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„2) прошенията, подавани въ духовнитѣ сѣдове за разводъ и разводителни писма безъ разлика на вѣроисповѣданіе.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема втората алинея, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„3) удостовѣренията, давани на лица, приети по рѣшението на Нар. Събрание за български подданици, а също и за уволнения отъ българско поданство.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема алинея трети, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„4) касационни жалби по граждански дѣла, подавани на върховний касационенъ сѣдъ.“

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Да се прибави: „Касационни жалби по граждански и търговски дѣла, подавани за Върховний Касационенъ Сѣдъ.“

Н. Руменовъ: Г-да прѣдставители! Още по прѣди, когато се докладва за тѣзи алинея, г-да Башевъ и Милевъ говориха по нея и дадоха мнѣние, щото да се раздѣлят касационнитѣ жалби, подавани въ касационий сѣдъ отъ онѣзи, подавани въ окръжнитѣ сѣдилища, като касационна инстанция. Също г-да прѣдставители, и азъ съмъ на мнѣние да се направи една разлика между онѣзи касационни жалби, подавани въ касационний сѣдъ и онѣзи, подавани въ окръжнитѣ сѣдилища, за това, защото както казаха тѣзи двама г-да, че касационнитѣ жалби, подавани срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ сѣдилища въ касационний сѣдъ, се подаватъ за сумми отъ хилядо лева на горѣ, или за милионъ. Така щото, въ такъвъ случай не ще бжде голѣмъ гербовий сборъ отъ 5 л. и си има мѣстото да се платятъ 5 лева за марка отъ първий касаторъ, но да се облѣватъ касационнитѣ жалби, подавани срѣщу рѣшенията на мировитѣ сѣдии, за искове отъ сто лева; мисля, че е много. Моето мнѣние е да се каже въ тѣзи алинея така, че „касационнитѣ жалби, подавани срѣщу търговски и граждански дѣла за въ касационний сѣдъ“, като оставимъ на страна за онѣзи прѣдъ мировитѣ сѣдии, и когато му дойде мѣстото, ще прѣдвидимъ и за тѣхъ една по-малка сума.

А. Башевъ: Г-да прѣдставители! Тѣзи разлика, която искахъ да се направи за касационнитѣ жалби, както обясни г-нъ Милевъ, за тѣзи които се подаватъ срѣщу рѣшенията на апелативния сѣдъ, и тѣзи, които се подаватъ срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ сѣдилища, трѣбва да я приемемъ по тѣзи съображения, че искове, заведени прѣдъ мировитѣ сѣдии, не плащатъ никакво мито. Добрѣ, ако таквизъ искове не плащатъ никакво мито, ако искове, завеждани прѣдъ тѣзи сѣдии за до хиляда лева се освобождаватъ отъ всеѣкакво мито, да ги приравнимъ къмъ искове първоначално завеждани само прѣдъ окръжнитѣ сѣдилища отъ хилядо лева на горѣ, до колкото може да съществува по аритметиката число, ще бжде крайно несправедливо, и единитѣ и другитѣ искове да се облѣватъ съ еднакво количество гербови марки. И по тѣзи още съображения,

като се приеме поправката на г-на М-ра на Финанситѣ, която направи: „касационнитѣ жалби по граждански и търговски дѣла“, да се каже: „подавани срѣщу рѣшения на апелативни сѣдилища“; послѣ въ послѣдующия членъ ще се каже: „касационни жалби подавани срѣщу рѣшения на мировитѣ сѣдии“, и тѣ ще бждатъ облѣвани съ по 3 лева, а само тѣзи жалби срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ и апелативнитѣ сѣдилища да се облѣватъ съ по 5 лева.

М-ръ Д. Грековъ: Много справедливо се забѣлѣжи по-прѣди отъ едного отъ г-да прѣдговорившитѣ, че абсолютно распрѣдѣление на гербовия сборъ не може да се очѣква и не може да се гони. Зарадъ туй, ако даже се приемеше прѣдложението на г-на Башева, вѣрвайте, че нещѣхме да бждемъ по-справедливи въ даший случай. Протигъ прѣдложението на г-на Башева обаче говори досегашната практика. И сега е съществувала разлика, която се каза тукъ, за депозита по касационни жалби, и до сега за касационнитѣ жалби противъ рѣшения на окръжнитѣ сѣдилища се е изисквалъ депозитъ отъ 20 лева, а касационнитѣ жалби противъ рѣшения на апелативнитѣ сѣдилища трѣбваше да бждатъ придружени съ депозитъ отъ 40 лева, и за гербовий сборъ, и единитѣ и другитѣ плащаха по единъ левъ. И касационнитѣ жалби противъ рѣшения на окръжнитѣ сѣдилища, и касационнитѣ жалби противъ рѣшения на апелативнитѣ сѣдилища се облѣваха съ единъ левъ гербова марка.

Сега г-нъ Башевъ намира, че щѣло да бжде по-справедливо, ако единитѣ се облѣватъ съ 5 лева гербова марка, а другитѣ само съ три лева. Азъ намирамъ, че туй нѣщо нѣма да бжде въ интереса на сѣдищитѣ се. Защото, колкото едно дѣло е по-малко, толкозь по същинително е за страната, която го води, да го води прѣдъ всички инстанции, ако има колай и до Бога да отиде. Въ практика какво се явива, ний всеѣки денъ го виждаме. Касацията е затрупувана съ дѣла, които постѣпватъ отъ мировитѣ сѣдии, и, ако земете — да имате любонитство — да прѣгледате за единъ два мѣсеца дѣлата, които се обнародватъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, тамъ вий ще видите, че за сумми незначителни хората отиватъ да се сѣдятъ и до касацията. Наистина, може да ми се възрази, че хората ги боляло, та за туй ходятъ; не е само за това. Напротивъ, има тукъ интересъ общественъ, който да удържа съ по-висока такса по-малко давни, за да се свършватъ на мѣстото; защото разноситѣ на една давия, както малка, така и голѣма, сж горѣ-долу еднакви, и на тозъ, на когото турите прѣчка, за да не подаде касационна жалба за едно рѣшение, издадено противъ него за 101 левъ, много по-голѣмо добро ще му направите, отъ колкото ако му отворите вратата да отиде и до касацията. Защото, той ще трѣбва да плати за написанието на касационната жалба, ще трѣбва да плати на адвоката още за да я поддръжи, ще плаща, и ще плаща . . . когато за него много по-добрѣ, много по-износно ще бжде да плати 101 левъ и да се отрѣве отъ давията.

Зарадъ туй, азъ намирамъ, че поправкитѣ или прѣдложенията, които сега тукъ се правятъ, ако се приематъ отъ Нар. Събрание, може да бждатъ полезни за адвока-

титъ, но за сждящитъ се нѣма да бжджтъ полъзни. Единъ човѣкъ, който иска да кассира едно дѣло, че щѣлъ да плати 3 лева или 5 лева за кассационна жалба, то е почти сѣ едно и сжщото; но, ако му наложите единъ по-голѣмъ, по-тѣжѣкъ данѣкъ, може-би да го прѣдотвратите отъ намѣрението му да кассира това рѣшение, и съ това ще му направите едно добро, ще направите още едно добро и за самия вървежъ на правосъдието. Защото кассацията се е натрупала съ дѣла отъ малки значения, и хората чѣкатъ по година, двѣ и повече да имъ се рѣшатъ дѣлата.

3. Градинаровъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣма да говоря противъ приемането или неприемането на алинея 4-та отъ чл. 7, но ще кажа само едно, че не мож да бждж съгласенъ съ тълкуванието, което даде г-нъ М-ръ на Вѣннитѣ Дѣла, че прѣписитѣ отъ кассационни жалби, които се съобщаватъ или даватъ на странитѣ, само посебеси се разбираше отъ чл. 9, че трѣбвало да се облѣватъ съ по единъ левъ гербова марка. Не мож да се съгласи за туй, че чл. 9 казва (чете):

„Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на единъ левъ се облѣватъ:

1) Всички писменни или телеграфически искове и други прошения, заявления, жалби, тѣхнитѣ отговори, обяснения, приложения, които се подаватъ въ окръжнитѣ и мировитѣ сждилища, а така сжщо и еднообразитѣ имъ, които се подаватъ по граждански и търговски дѣла, прѣдъ всичкитѣ сждилища“.

Отъ тукъ излиза, че ако подамъ заявление прѣдъ окръжното сждилище съ прѣписи и приложения къмъ него, то трѣбва непременно да облѣя исковото прошение, а сжщо така и приложенията и прѣписитѣ съ по единъ левъ гербова марка. Но тукъ трѣбва да се обърне внимание, че това ще става, когато тия книжа се подаватъ на окръжнитѣ и мировитѣ сждилища, когато тѣзи кассационни жалби се подаватъ въ върховний кассационний сждъ чрѣзъ апелативний или окръжний сждъ. Така щото, бждете увѣрени, че ако остане пунктъ 4 отъ чл. 7 както си е, безъ забѣлѣжка, за всѣка кассационна жалба странитѣ ще трѣбва да съобщаватъ по толкозъ прѣписи — ако има н. пр. 4 или 5 отвѣтници — т. е. колкото отвѣтници има, и всичкитѣ жалби и други книжа така ще трѣбва да бжджтъ облѣпени съ по 5 лева. Защото, даже да се допусне еднакво таквозъ тълкувание, пакъ ще доде да се обясни така: г-не, тукъ ти не откривашъ искъ, а подавашъ кассационна жалба срѣщу рѣшението на окръжното сждилище, и слѣдователно, всички приложения и прѣписи къмъ нея, трѣбва непременно да бжджтъ облѣпени съ по 5 лева гербова марка, съгласно пунктъ 4-й на чл. 7.

Зарадъ туй ще моля почитаемото Нар. Собрание да се съгласи да приеме, щото кассационнитѣ жалби по граждански и търговски дѣла, които ще се облѣватъ съ по 5 лева, да се направи забѣлѣжка че „прѣписитѣ отъ кассационнитѣ жалби и приложенията къмъ тѣхъ се облѣватъ само съ по единъ левъ гербова марка“. Защото инакъ, ако остане това нѣщо необяснено тукъ въ самия членъ отъ закона, то нѣма съмнѣние, че всѣко сждилище ще отблжева вапето искание, ако подадете прѣписи отъ нѣкоя кассационна жалба

облѣпени само съ единъ левъ, а ще иска настоятелно и на законно основание да бжджтъ облѣпени съ по 5 лева.

М-ръ Д. Грековъ: Азъ мисля, че таквозъ тълкувание, каквото г-нъ Градинаровъ се бои отъ сждилищата да се даде, не може да бжде дадено. Защото тукъ се говори за кассационни жалби по граждански и търговски дѣла, и закона само тѣхъ облага съ по 5 лева гербовъ сборъ, а другитѣ кассационни жалби, които се даватъ за съобщение на странитѣ, тѣ не сж вече кассационни жалби, а сж прѣписи; а за прѣписи говори първата алинея отъ чл. 9-й, и нѣма съмнѣние, че прѣписитѣ на кассационнитѣ жалби трѣбва да бжджтъ облѣпени отъ сжщия гербовъ сборъ, който се полага отъ закона за всички прѣписи изобщо. Но тукъ се говори само за кассационни жалби, и слѣдователно, не могатъ да бжджтъ подведени къмъ тѣхъ и прѣписитѣ отъ тѣзи кассационни жалби.

А. Вашеъ: Г-да прѣдставители! Противъ моето прѣдложение г-нъ М-ръ Грековъ каза, че кассацията се натрупвала съ много дѣла и за да върви работата, трѣбвало да наложимъ по-голѣмо мито и на кассационнитѣ жалби, които се подаватъ противъ рѣшенията на мировитѣ сждии. Ако имаме намѣрение да не допускаме хората, които иматъ процеси между 100 и 1000 лева, да отиватъ въ кассационния сждъ, да имъ отнемемъ това право, тогава добръ, да се каже ясно, че кассационния сждъ не е компетентенъ да разглежда такива дѣла между 100 и 1000 лева. Но като дойде въпросъ до справедливостта по облаганието съ гербовъ сборъ извѣстенъ документъ, винаги се зима за норма цѣната на документа и неговото значение. Защо единъ записъ отъ 100 лева се облѣя съ 20 ст. гербова марка, а ако той бжде отъ 500 лева се облѣя съ повече? Затова, защото размѣра и значението на послѣдния е по голѣмо, отколкото на първия. Слѣдователно кассационнитѣ жалби, подавани на окръжнитѣ сждилища по единъ искъ не по-голѣмъ отъ 1000 лева, трѣбва да се облѣятъ съ по-малѣкъ гербовъ сборъ, отколкото други документи, които може да съдържатъ въ себе си цѣнностъ отъ 1000 лева нататкъ.

Каза се, че подобно нѣщо, туй допушание на ефтино облагане съ гербовъ сборъ, давало полза на адвокатитѣ, а не и на странитѣ, които се тжжатъ. Ще рѣче, да се прѣписва на адвокатитѣ, че тѣ желаятъ, колкото е възможно повече процеси да излизатъ, за да земали повече пари; или ако допустнемъ, че поповетѣ трѣбва да събиратъ повече приходи, трѣбва много хора да умиратъ, значи, излиза, че тѣ желаятъ много хора да умиратъ, за да събиратъ повече пари. Мене ми се чини, че подобно нѣщо да се прѣписва на адвокатитѣ, едва ли е умѣстно и справедливо. Само она, който има дѣйствителна нужда, той се явява прѣдъ адвокатинъ, а туй не ще рѣче, че адвокатитѣ желаятъ всичкитѣ хора да иматъ нужда отъ тѣхъ.

Тукъ, като се говори за гербовъ сборъ, трѣбва и справедливо е да се гледа цѣнността на документитѣ, които се облѣятъ. Не е справедливо да се облѣя единъ документъ за 1000 лева съ толкозъ, както и единъ другъ документъ отъ 1000 лева на горѣ.

М-ръ Ст. Стамболовъ: Азъ мисля, че тия г-да прѣдставители, които желаятъ абсолютно справедливо распрѣдѣ-

ление на данъка за гербовия сборъ не могатъ да сполучатъ. Ако тѣхна милость въ своитѣ дедукции отидатъ по-нататъкъ щѣха да видатъ, че и тѣхнитѣ доказателства нѣматъ основаниа, както може би, лицеватъ основание и на тѣхнитѣ противници. Г-нъ Башевъ каза, че единъ документъ отъ 100 лева се облѣпялъ съ сжщата марка, съ която се облѣпи единъ документъ отъ 1000 лева; но той забрави да каже за процеситѣ. Въ окръжния сждъ се сждятъ процеси отъ 1000 лева на горѣ, които могатъ да отидатъ даже до кассацията. Ако азъ имамъ процесъ за 1001 лева и ако не съмъ благодаренъ отъ окръжния и апелативенъ сждъ, ще подамъ кассационна жалба и ще платя 5 лева, а ако г-нъ Башевъ има процесъ за 1,000.001 левъ, ще плати гербовъ сборъ пакъ 5 лева. Гдѣ е тукъ справедливото распрѣдѣление на облаганието съ гербовъ сборъ? Ако бѣхме рѣшили да таксуваме кассационнитѣ жалби, както таксуваме бонове, записитѣ и пр., тогава е друго; но понеже искаме да направимъ обща норма, то тия, които иматъ за 1,000.000 лева искъ, ще платятъ 5 лева, както и тия, които иматъ искъ за 1000 лева. За туй мисля, че не трѣбва повече да се приказва.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание още да се говори по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ да се говори, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Нѣма да се говори. Ще дамъ на вотирание алинея 4 отъ чл. 7, както се прочете отъ г-на докладчика, съ поправката на г-на М-ра. Който не приема 4 алинея така, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„5) Свидѣтелствата, издавани отъ сждилищата на правоимеющитѣ за адвокатствование.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема ал. 5 на чл. 7 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„6) Рѣшенията, издадени отъ арбитражни сждове, или комисии.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема ал. 6 на чл. 7 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„7) Пълномочия, за водение промишленность, за прѣдставление на разни фабрики, търговски и експедиторски капитори и др. такива завѣдения.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема ал. 7 на чл. 7 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„8) Пълномочия за взимание участие въ публичнитѣ търгове.“

Ем. Начевъ: Г-да прѣдставители! Азъ ще направя едно запитване къмъ докладчика, да обясни по-добру на г-да прѣдставителитѣ, защо къмъ чл. 9 и 10 е прѣдвидено, че на документитѣ, които сж написани на повече отъ една кола, се зима такса по 1 левъ гербова марка, а въ чл. 7 и 8 не е прѣдвидено това. Защото, както тия книжа, които поднадатъ въ чл. 9, така и 10, могатъ да

се напишатъ отъ една кола повече, така сжщо могатъ да поднадатъ документи прѣдвидени въ чл. 7 и 8, да бждатъ написани въ повече отъ една кола. Ако послѣднитѣ коли въ чл. 10 и 11 се освобождаватъ, то азъ прѣдлагамъ да се прибави ал. 9 къмъ чл. 7 съ слѣдующето съдържание: „документитѣ, които сж написани на повече отъ една кола, останалитѣ листове се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.“ Това прави, за да не става недоразумѣние.

Прѣдсѣд.: Имате ли нѣщо по ал. 8? Ако искате да прѣдлагате 9 ал., то може да бжде послѣ. Сега въпросътъ е за 8 алинея.

Ем. Начевъ: Говоря върху членътъ.

Прѣдсѣд.: Понеже никой не иска думата по ал. 8 на чл. 7, ще я дамъ на вотирание. Който не приема ал. 8 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Г-нъ Начевъ има думата.

Ем. Начевъ: Да обясни г-нъ докладчика по-напрѣдъ това, което казахъ, послѣ ще говоря.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Както виждате, г-да прѣдставители, въ чл. 7 не се говори за никакви прѣписи. Тамъ се говори просто за разни удостовѣрения, за жалби, свидѣтелства, рѣшения и пр., които се облѣпятъ съ гербовъ сборъ въ размѣръ отъ 5 лева, а пъкъ за прѣписитѣ, които се подаватъ въ гражданскитѣ сждилища, обяснено е въ чл. 9 ал. 2; за прѣписитѣ, които се подаватъ въ административнитѣ, или обществени учрѣждения се говори въ чл. 10. Тѣй щото ал. 9, която прѣдлага г-нъ Начевъ нѣма си мѣстото.

Х. В. Холевичъ: Азъ напълно съмъ съгласенъ съ изказаното мнѣние отъ г-на Начева, а особено съ обясненията, които по напрѣдъ даде г-нъ Градинаровъ. Наистина тукъ се говори за прѣписи, но само за прѣписи, които се даватъ въ окръжнитѣ сждилища, а не и за такива, които се даватъ въ кассацията. Азъ мисля, че много добру обясни това г-нъ Градинаровъ. Слѣдователно необходимо е тукъ да се даде обяснение, че прѣписитѣ, които сж повече отъ една кола, да не се облѣпватъ. Членъ 7 ал. 4 се отnosi до книгата, които се подаватъ въ кассацията. За това моля да се приеме прѣдложението на г-на Начева.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Вий чухте по напрѣдъ отъ г-на М-ра на Вънканнитѣ Дѣла, че всичкитѣ прѣписи, които се прилагатъ къмъ кассационнитѣ жалби; влизатъ въ категорията на чл. 9, пунктъ 1-й и 2-й. Какво още да обяснявамъ? Азъ мисля, че туй е достатъчно, за туй вѣрвамъ, че г-нъ Холевичъ ще бжде задоволенъ.

Х. В. Холевичъ: Азъ не знамъ, какъ тълкува г-нъ докладчика тоя членъ, когато тукъ изрично е казано (чете): „всички писменни, или телеграфически искове и други прошения, заявления, жалби, тѣхни отговори, обяснения, приложения, които се подаватъ въ окръжнитѣ и мировитѣ сждилища“, а не въ кассацията. (Гласове: Четете по-долу).

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Въ втория пунктъ на чл. 9 е обяснено и за това, което иска г-нъ Холевичъ, ясно се разбира. Азъ ще го прочета. (Чете): „Всички свидѣтелства, удостовѣрения, изпълнителни листове, прѣписи и извлѣченията на протоколи, рѣшения, актове и всѣкакви други книжа, изда-

дени по просбата на частни лица отъ всички сѣдилища по граждански дѣла, съ исключение на мировитѣ и общински сѣдилища.“

З. Градинаровъ: Азъ, г-да прѣдставители, до колкото разбрахъ прѣдложението на г-на Начева, той не искаше да говори за нѣкакви прѣписи, но той каза, че ако единъ документъ, или кассационна жалба бѣде написана на повече отъ една кола, то слѣдующитѣ коли да се освобождаватъ отъ всякакъвъ гербовъ сборъ. Това искаше той, но то не е основателно, защото имаме чл. 21 отъ сѣщия законъ, който казва. (Чете): „Когато съдържанието на нѣкои книжа и документи, изброени въ чл. 12 отъ настоящия законъ, се излага на повече отъ обикновенна кола (4 страници), то въ такъвъ случай съ слѣдующата марка за актовъ гербовъ сборъ се облѣпва първата кола, а всички послѣдующи се облѣпватъ всеѣка една съ марка отъ 50 стот.“ Ето, че това искание на г-на Начева е пояснено твърдѣ ясно въ чл. 21. (Начевъ: А въ чл. 12 какво се казва?) Пакъ чл. 12 говори за простия гербовъ сборъ, който се зима отъ 50 стот. Така щото, какъвто и да е документъ, щомъ е написанъ на повече отъ една кола, то първата се облѣпва съ слѣдующата се марка за актовъ гербовъ сборъ, а послѣдующитѣ съ марка отъ 50 стот.

Онова, което се стрѣмѣше да доказва г-нъ Холевичъ, се разбира въ прѣдшното ми говорение, когато говорихъ по 4 пунктъ на чл. 7, но тоя въпросъ остана така тъменъ, безъ да се обясни. Азъ ви увѣрявамъ, че всичкитѣ сѣдилища ще изискватъ прѣписитѣ отъ кассационнитѣ жалби и тѣхнитѣ приложения да бѣдѣтъ облѣпени съ 5 лева гербова марка. Заради туй не ще бѣде грѣхъ и прѣстѣпление, да се направи една забѣлѣжка, че прѣписитѣ, които се отнасятъ до кассационната жалба, за съобщение и противъ странитѣ, се облѣпватъ съ гербова марка отъ 1 левъ.

В. Икономовъ: Азъ мисля, че никаква забѣлѣжка не е нужна, както казахъ и по-напрѣдъ, когато говорихъ върху 4-та алинея на този членъ, само този данѣкъ . . . . . (Прѣдсѣд.: Сега се говори върху прѣдложението на г-на Начева за създаване на нова 9 алинея). 9 алинея за прѣписитѣ отъ кассационнитѣ жалби — азъ мисля казахъ още тогава че това можѣше да стане тѣй, както си е и сега, като се каже въ 4-та алинея, да „първитѣ екземпляри отъ кассационнитѣ жалби по граждански и търговски дѣла“. Щомъ се казва, „първитѣ екземпляри“, само по себе си работата се обяснява. Заради това казвамъ въ 4-та алинея да се каже: „първитѣ екземпляри на кассационнитѣ жалби по граждански и търговски дѣла“.

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че е излишна такава забѣлѣжка, най-напрѣдъ, защото, както се, обясни отъ нѣкои г-да прѣдговоривши еднообразитѣ се съдържатъ въ първи пунктъ на чл. 9-й, а нѣкъ прѣписитѣ стоятъ въ пунктъ 2-й на сѣщия членъ. Отъ друга страна, понеже Нар. Събрание само е тълкувателъ на закона и когато тукъ има официални заявления, че това тѣй се подразбира, азъ не знамъ, защо въ сѣдилищата ще има недоразумѣния за тълкуванието на този членъ; а да се пишатъ повече бѣлѣжки, тѣ прѣчатъ за самата хармония, за самата симетрия и стилъ

на закона. Туй щото азъ мисля, че това само се подразбира и нѣма нужда отъ никаква забѣлѣжка.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание, да се говори още по този въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ, да се говори още по този въпросъ да си вдигне рѣчата. (Никой не вдига) Прѣкратяватъ се дебатитѣ. Който приема прѣдложението на г-на Начева, да стане на крака. (Никой не става). Не се приема.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: (Чете):

„Чл. 8. Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на три лева се облѣпватъ:

- 1) манифеститѣ на параходитѣ и корабитѣ отъ 100 до 1000 тона;
- 2) транзитнитѣ декларации;
- 3) актовъ за осиноwienie;
- 4) апелативнитѣ жалби, подавани на апелативнитѣ сѣдилища;

- 5) застрахователнитѣ листовъ, главнитѣ планове, оцѣненіята (деvizитѣ), поемнитѣ условия (salicr descharges), ситуациитѣ на разнитѣ постройки, дадени на частни прѣдприемачи отъ страна на правителството, общинитѣ или общественитѣ учреждения, било за прѣдприятия отдадени за търгъ или по доброволно съгласие;

- 6) свидѣтелствата за честностъ и правоспособностъ, за взимание участие въ търговетѣ;

- 7) декларациитѣ на чуждитѣ поданници за отказване отъ консулска защита;

- 8) прѣдставляванитѣ на утвърждение устави на разнитѣ дружества.“

Както виждате, г-да прѣдставители, комиссията е направила допълнение на пунктъ 4-й отъ чл. 8-й което е: „апелативнитѣ жалби подавани на апелативнитѣ сѣдилища.“ Това е направено, за да се различава, че всичкитѣ кассационни жалби, които се подаватъ прѣдъ окр. сѣдилища, се облагатъ не съ 3 лева, а единъ левъ гербова марка по пунктъ 1-й отъ чл. 9-й.

На пунктъ 5-й е направено едно допълнение отъ страна на комиссията съ прибавление на думитѣ: „отъ страна на правителството, общинитѣ или общественитѣ учреждения“.

Това допълнение отъ страна на комиссията е направено, за да се разбере, че главнитѣ планове, оцѣненіята, поемнитѣ условия и ситуациитѣ на разни постройки, дадени на частни прѣдприемачи, отъ страна на правителството, общинитѣ или общественитѣ учреждения, се облагатъ съ 3 лева, а частнитѣ, главни оцѣненія, поемнитѣ условия, тѣ се облѣпватъ съ гербовъ сборъ по чл. 10-й пунктъ 1-й, само съ 50 ст., както е било и до сега. На това допълнение е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Финанситѣ.

З. Градинаровъ: За да бѣдемъ въ гармония съ приетитѣ чл. 7-й, пунктъ 1-й, то трѣбва, да се допълни непрѣменно на чл. 8-й първий му пунктъ, т. е. да се каже: „манифеститѣ на параходитѣ, корабитѣ и шлеповетѣ“.

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Азъ съмъ съгласенъ, но понеже нѣма шлепове съ по-малко отъ 1000 тона, заради туй не е поставено.

Б. Пошповъ: Азъ имахъ да говоря за 6-та алинея, но понеже мисляхъ, че алинея по алинея ще се разисква, за туй не искахъ думата. Азъ искамъ да кажа това, че въ 6 алинея е казано, че този, който взима свидетелство за правоспособностъ и честностъ, да плаща 3 лева. Азъ ще моля почитаемото Събрание, тѣзи алинея 6 да се приеме въ чл. 9 по тия съображения. Не сж само тия случаи, гдѣто се взима свидетелство за честностъ, както мисли комиссията, именно когато нѣкой отива, да взема участие за търгъ, но има и други случаи. Въобразете си, че единъ човекъкъ се занимава съ риболовство и ловъ. Този човекъкъ, който има жена и дѣца, едвамъ спечелва 10 лева за единъ билетъ, за този билетъ му се взима 50 ст., но прѣди да се въползува, да вземе такъвъ билетъ, иска му се свидетелство за честностъ, и той ще бжде принуденъ въ този случай да даде 3 лева още гербовъ сборъ. За туй азъ прѣдлагамъ на почитаемитѣ г-да прѣдставители, тѣзи алинея 6 да се прѣмѣсти въ чл. 9-й, сирѣчь да се взима гербова марка по 1 левъ на тѣзи, на които се дава свидетелство за честностъ и правоспособностъ.

Докл.: Г-да прѣдставители! Както виждате, въ алинея 6 на чл. 8-й се говори за свидетелства, които се издаватъ за правоспособностъ и честностъ. Подобни свидетелства се издаватъ на лица, които взиматъ участие, въ разни правителствени и общински търгове. Сега г-нъ Божилъ Поповъ повдига въпросъ, че свидетелствата за честностъ тоже да се облагатъ съ гербова марка 1 левъ. Комиссията е прѣдвидѣла, че има случаи, когато се издаватъ свидетелства само за честностъ и че тѣ, ако останатъ въ сжщата категория, ще бжде отгчптелно, за туй тя е прѣдвидѣла свидетелствата за честностъ да се гербоватъ по ал. 7 на чл. 9-й. Тѣй на подобни свидетелства, които се издаватъ, само за удостовѣрение на честностъ, подобни свидетелства се облѣватъ съ 50 ст. гербова марка. Тѣй щото азъ мисля, че съ това се удовлетворява исканието на г-нъ Божилъ Попова още по-добрѣ.

З. Градинаровъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че напраздно се страхува г-нъ Б. Пошповъ тукъ, защото ако бѣше погледналъ на чл. 49 отъ настоящий законъ, който казва, че настоящий законъ отгвнява закона за гербовия сборъ, утвърденъ съ Височайши указъ № 4 отъ 1885 год., а тѣй сжщо и всички други распорѣждения, издадени по него до днесъ, той нѣмаше да прѣдлага подобно нѣщо. Ако съ този законъ се уничтожаваше закона за риболовството, закона за носение на оружје, закона за ловъ и пр. и пр., тамъ гдѣто сж прѣдвидени формалности, какво трѣбва да плаща едно лице, когато иска свидетелство за честностъ, тогава има право г-нъ Пошповъ да се страхува, че тѣ ще подлѣжатъ на тази категория, да плащатъ 3 лева. Той щѣше да има и други основания, да се страхува, ако бѣше казано само „свидѣтелства за честностъ“, а да нѣмаше: „и правоспособностъ“, то отъ тукъ излиза, че тѣзи свидетелства, се отнасятъ за тѣзи, които желаятъ да зематъ участие въ търгове по разни прѣдприятия, за доставки и пр. и пр.

В. Икономовъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че измѣненїята, направени по алинея 4 отъ поч. комиссия не

сж на мѣсто. Моето мнѣние е, тѣзи алинея да си остане както е въ законопроекта, и това ще бжде по-добрѣ, тѣй като по между апелативнитѣ жалби разлика има. При това азъ моля, г-да прѣдставители, да се прибави къмъ алинея 5-та и слѣдующото, или да се прибави нова алинея, въ която да се каже: „Завѣряване на търговски тефтери отъ нотариуситѣ“.

Нотариуситѣ при завѣряването на търговскитѣ тефтери сж длѣжни да ги прошнуроватъ, пронумероватъ и по нѣкога ще си играятъ съ тѣхъ цѣль денъ и ще се облѣнятъ само съ единъ левъ гербова марка. Тѣй щото моето мнѣние е при алинея 5-та да се прибави и това, че завѣряването на търговскитѣ тефтери да носи гербова марка отъ 3 лева.

Прѣдсѣд.: Азъ ще моля да се рѣши да се вотира и този членъ алинея по алинея, понеже виждамъ, че почти за всичкитѣ алинея се явяватъ въ събранието мнѣния и нѣма възможностъ да се вотираатъ изцѣло, тѣй щото ще моля Нар. Събрание да се произнесе най-напрѣдъ по първата алинея. Има ли нѣкой да говори по тѣзи алинея? (Нѣма). Който не приема първата алинея на чл. 8-й съ прибавката на комиссията, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„2) Транзитнитѣ декларации.“

Прѣдсѣд.: Ще дамъ на гласуване. Който не приема алинея 2 на чл. 8, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„3) Актоветѣ за усиновение.“

Прѣдсѣд.: Ще дамъ на гласуване. Който не приема алинея трета отъ чл. 8, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„4) Апелативнитѣ жалби, подавани на апелативнитѣ сждилища.“

Хр. Ивановъ: Азъ бихъ желалъ да зная, и вѣрвамъ и г-да прѣдставителиѣ ще се присѣдинитѣ къмъ мене, да ли само първия екземпляръ отъ апелативната жалба ще се облѣва съ единъ левъ гербова марка или и прѣписитѣ ще бждѣтъ подведени къмъ първата алинея на чл. 9. Това прави само и само да отбѣгнемъ отъ недоумѣнїята, които често правятъ нашитѣ сждилища, когато се касае за прилаганїето закона за гербовия сборъ. За това моля г-на М-ра да ни обясни, какъ се разбира това.

М-ръ Хр. Вѣлчовъ: Така се разбира.

Хр. Ивановъ: Ако е така, азъ съмъ удовлетворенъ.

З. Градинаровъ: Азъ желая да се запише въ протоколитѣ, че г-нъ М-рътъ е заявилъ, че се разбира така, както г-нъ Ивановъ каза.

Прѣдсѣд.: Стенографитѣ сж го забѣлѣжили.

В. Икономовъ: Азъ желая да кажа сжщото, което казахъ по-напрѣдъ, т. е. да остане алинея 4 както е въ законопроекта, а не да се приематъ измѣненїята на комиссията. Това може да се прередактира азъ мисля тѣй: „първия екземпляръ отъ апелативната жалба“.

М-ръ Хр. Вълчовъ: Г-да! Азъ се съгласихъ съ измѣненіето на комиссията именно на мѣсто „апелативнитѣ жалби“, да се каже: „апелативни жалби подавани на апелативнитѣ сѣдилища“, и то на това основание, щото да гармонира съ по първий членъ. Но ако Нар. Събрание се съгласи съ прѣдложеніето на г-на Икономова да даде повече отъ колкото съмъ се съгласилъ, нѣмамъ нищо противъ, но съ прѣдложеніето на г-на Икономова се дава повече отъ колкото се иска.

Хр. Ивановъ: Г-да прѣдставители! По-напрѣдъ, когато се обясняваше въпроса за кассационнитѣ жалби, се изложи и друго едно нѣщо, което се отнася до частнитѣ кассационни жалби. Както има частни кассационни жалби, които постъпватъ за разрѣшение на единъ въпросъ, така сѣщо има и частни апелативни жалби. Така щото азъ бихъ молилъ г-на М-ра да приеме да се прибавятъ и думитѣ: „както и частни апелационни жалби“.

М-ръ Хр. Вълчовъ: Нѣмамъ нищо противъ това.

Прѣдсѣд. Има ли нѣкой още отъ г-да прѣдставителитѣ да говори върху алинея 4? (Гласове: Нѣма). Ще дамъ на вотирание алинея 4 съ поправката на г-на Иванова, съ която и г-нъ М-ръ на Финанситѣ е съгласенъ. Който не приема алинея 4 съ поправката на г-на Иванова, да си вдигне ржката. (Никой не вдига) Значи приема се.

Докл.: (Чете):

„5) Застрахователнитѣ листове, главнитѣ планове, оцѣненіята (девизитѣ), поемнитѣ условия (cahier des charges), ситуациитѣ на разнитѣ постройки, дадени на частни прѣдприимачи отъ страна на правителството, общинитѣ или общественитѣ учреждения, било за прѣдприятия отдадени за търгъ, или по доброволно съгласие отъ страна на правителството, общинитѣ или общественитѣ учреждения.“

М. Милевъ: Въ доклада на комиссията стои така: „Отъ страна на правителството, общинитѣ или учрѣждения“. Да ли това е „общински“ или „обществени учрѣждения“, да се обленя, защото общини и общински учрѣждения е все едно и сѣщо.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да! Вие сами чухте, че азъ тѣй го прочетохъ: „обществени учрѣждения“, нъ въ доклада по печатна погрѣшка е турнато „общински учрѣждения“.

Прѣдсѣд. Моля г-да прѣдставителитѣ на печатнитѣ погрѣшки да не забавятъ Нар. Събрание.

В. Икономовъ: Моля да се приеме като добавление фразата, която казахъ: „И завѣряване на търговски тевтери“, защото и това се подпада да се прибави тукъ, или ако желае Нар. Събрание да се прибави друга нова алинея. Но прѣдъ видъ на това, че се спомѣнува тукъ въ самата алинея за много подобни нѣща, да се вмѣсти и това обстоятелство.

З. Градинаровъ: Исканието на г-на Икономова не може да си има мѣстото тукъ, защото тукъ се говори исклучително за търговетѣ, които се даватъ отъ страна на правителството и общинитѣ или общественитѣ учреждения. Че това е тѣй самата алинея ще да докаже, която гласи: „застрахователни листове, поемни условия“ и пр. и пр., нѣща, които се искатъ отъ единъ търгъ, който се дава отъ страна на правителствени, общински или общественни учреждения.

Така щото, ако г-нъ Икономовъ иска да прѣдлага за търговски тевтери, може да прѣдложи на друго мѣсто да се вмѣсти неговата алинея. Тукъ се говори съвършено за друго нѣщо.

Прѣдсѣд. Ще дамъ на вотирание алинея 5 отъ чл. 8, както се прочете отъ г-на докладчика. Който я не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„6) Свидѣтелства за честностъ и правоспособностъ.“

Вожилъ Попповъ: Азъ, г-да прѣдставители, пакъ ще настоявамъ на първото си прѣдложение относително алинея 6 отъ чл. 8. Ще моля г-да прѣдставителитѣ да се съгласятъ, щото тѣзи алинея 6 да се присъедини къмъ чл. 9 или за първа или послѣдна алинея, тѣй щото да се разбира, че ще се плаща по 1 левъ. Питамъ г-на докладчика, който каза, че се плащало по 50 ст., когато единъ човѣкъ, който иска да се слобие съ билетъ за ловъ или риболовство, иска се отъ него свидѣтелство за честностъ, къмъ кой членъ ще го отнесе г-нъ докладчика въ такъвъ случай и съ каква гербова марка трѣбва да се облѣпи неговото свидѣтелство?

Докл.: Азъ съжелявамъ, че г-нъ Попповъ не е прочелъ закона, за да види, че неговото искание е изрично изказано въ чл. 10 пунктъ 9. Ако бѣше го прочелъ, той щѣше да се задоволи.

З. Градинаровъ: Азъ пакъ ще кажа на г-на Поппова, че той пакъ на крива врата чука, ялжнѣ капия. — Той каза случай, кога човѣкъ иска да лови риба или заеци. Алинея 6 казва: „За взимание участие въ търговетѣ“. Какво по ясно иска г-нъ Попповъ? Лицето ще плаща 3 л. когато иска свидѣтелство за честностъ, за да може да участвува въ търгове, а не и за ловъ. За ловъ има отдѣленъ законъ.

В. Попповъ: Само туй щѣхъ да забѣлѣжа, защото г-нъ докладчикъ и г-нъ Градинаровъ мислятъ, че азъ думата свидѣтелство не разбирамъ и сравнявамъ билетъ съ свидѣтелство. Тукъ не е думата за билетъ, азъ казахъ, че за да може да се слобие човѣкъ съ билетъ, иска се отъ него свидѣтелство, което трѣбва да се облѣпи съ гербова марка. Пита се, съ каква марка трѣбва да се облѣпи?

Прѣдсѣд. Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Никой не желае). Който желае да се говори още, да си вдигне ржката. (Единъ вдига). Прѣкращаватъ се дебатитѣ.

Ще се вотира. Който не приема алинея 6 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„7) Декларациитѣ на чуждитѣ подданици за отказване отъ консулска защита.“

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема алинея 7, тѣй както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„8) Прѣдставляванитѣ на утвърждение устави на разнитѣ дружества.“

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема ал. 8 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл.: (Чете):

„Чл. 9. Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на единъ левъ се облѣпватъ:

1) всички писменни или телеграфически искове и други прошения, заявления, жалби, тѣхнитѣ отговори, обяснения, приложения, които се подаватъ въ окръжнитѣ сѣдилища, а така сѣщо и еднообразнитѣ имъ, които се подаватъ по граждански и търговски дѣла прѣдъ всичкитѣ сѣдилища;

2) всички свидѣтелства, удостовѣрѣния, испълнителни листове, прѣписитѣ и извлѣченията на протоколи, рѣшения, актове и всѣкакви други книжа, издадени по прозбата на частни лица отъ всички сѣдилища по граждански дѣла, съ исключение на мировитѣ и общински сѣдилища;

3) прѣписитѣ издадени на мѣсто поврѣдени или изгубени документи и други книжа, подлѣжащи на простъ или актовъ гербовъ сборъ, когато тѣ се издаватъ отъ сѣдилищата.

4) всички пълномощия, за получаване пари отъ сто и повече лева на веднѣжъ, за правение заемъ, за купуване и продаване, за гледане разни граждански търговски дѣла било въ сѣдилищата или административнитѣ учреждения, а така сѣщо и устнитѣ пълномощия, които се заявяватъ за подобни дѣла въ окръжнитѣ или по-горни сѣдилища;

5) прѣводи на ташии, хюджети и други тѣмъ подобни книжа;

6) свидѣтелствата, изброени въ чл. 20 отъ закона за паспортитѣ;

7) декларациитѣ за вносни, износни, транзитни, антре-позитни и новоизносни стоки, за внасяние или изнасяние добитъкъ на паша, както манифеститѣ и тѣхнитѣ извлѣчения, подавани въ митницитѣ за вносни и износни стоки отъ паракоди съ вмѣстимостъ отъ 100 тона на долъ, и

8) позволителнитѣ за вѣнчаване (вули), които се издаватъ отъ всичкитѣ духовни началници, безъ разлика на вѣроисповѣданіе.

Изброенитѣ въ настоящия членъ книжа и документи, когато сѣ написани на повече отъ една обикновена кола, състояща отъ два листа (4 страници), се обгербоватъ първата съ единъ левъ гербова марка отдѣлно, а всѣка една отъ послѣдующитѣ съ гербова марка отъ 50 ст. По сѣщия начинъ ще се постѣпва и съ прѣписитѣ отъ тѣзи книжа, когато се издаватъ на частни лица.“

Както виждате г-да народни прѣдставители, комиссията е исхвърлила отъ чл. 9, пунктъ 1, думитѣ: „и мировитѣ“, за да се разбира че всичкитѣ прошения или разни жалби, които се подаватъ въ мировитѣ сѣдилища, а тѣй сѣщо и тѣхнитѣ прѣписи, които се издаватъ отъ сѣщитѣ сѣдилища, ще се облѣпватъ съ гербовъ сборъ 50 ст., означенъ въ чл. 10, пунктъ 18.

На това измѣнение е съгласенъ и г-нъ Министръ на Финанситѣ.

Прѣдсѣд.: Съгласно ли е Нар. Събрание, щото и този чл. 9, понеже има много алинея, да се вотира алинея по алинея? (Гласове: Съгласни). Който не е съгласенъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Г-нъ довлѣдчикъ! Прочетете алинея първа.

Докл.: (Чете):

„1) Всичкитѣ писменни или телеграфически искове и други прошения, заявления, жалби, тѣхнитѣ отговори, обяснения, приложения, които се подаватъ въ окръжнитѣ сѣдилища, а така сѣщо и еднообразнитѣ имъ, които се подаватъ по граждански и търговски дѣла прѣдъ всичкитѣ сѣдилища.“

Н. Каракашевъ: Както виждате, г-да прѣдставители, тукъ въ първата алинея на чл. 9 комиссията е намѣрила за добръ да приеме, щото за тѣзи прошения, заявления, жалби, тѣхни отговори, обяснения, приложения и еднообразнитѣ имъ, които се подаватъ на мировитѣ сѣдилища, да се плаща 50 стот. гербовъ сборъ. Азъ ще моля Нар. Събрание да прѣдвиди, щото и отъ селски общинскитѣ сѣдилища, каквито прѣписи да се зиматъ, да се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.

В. Икономовъ: Г-да прѣдставители! Ний като приемахме чл. 7, ал. 4 и чл. 8, пакъ алинея 4, исключихме касационнитѣ жалби по граждански и търговски дѣла, подавани въ върховния касационенъ сѣдъ. Сега пита се, ами касационнитѣ жалби по дѣла разрѣшени въ мировитѣ сѣдилища до 100 л., които се подаватъ въ окр. сѣдилища, съ какъвъ гербовъ сборъ ще се облѣпватъ? Моето мнѣние е, да се внесе въ първата алинея на този членъ, че касационнитѣ жалби, които се подаватъ по дѣла, разрѣшени отъ мировий сѣдия, а подиръ това и апелативнитѣ жалби, съ които се обжалватъ рѣшенията на мировитѣ сѣдии прѣдъ окръжния сѣдъ и тѣ да носятъ гербовъ сборъ 1 левъ, както е било до днесъ. До днесъ се практикуваше тѣй, че касационнитѣ жалби, а сѣщо и апелативнитѣ противъ рѣшенията на мировитѣ сѣдии, се облѣпваха съ гербова марка 1 левъ. Тѣй щото, азъ мисля, да се спомѣне на края: „а сѣщо и по касационни жалби по дѣла разрѣшени окончателно отъ мировий сѣдия и апелативни жалби постѣпващи отъ Мировий Сѣдия въ окръжния сѣдъ“.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, въ алинея първа е казано: „прошения, заявления и жалби“. Сега на всѣкога е извѣстно, че жалбитѣ биватъ различни. Подъ името жалба тукъ се разбиратъ, както частни, тѣй и касационни, които се подаватъ въ окръжния сѣдъ противъ рѣшенията на мировий сѣдия, тѣй сѣщо и противъ рѣшенията на общинскитѣ сѣдилища. А всички други книжа, както ще видите по долу, постѣпващи въ мировитѣ и общинскитѣ сѣдилища, се освобождаватъ.

В. Икономовъ: Почитаемия докладчикъ, види се, твърдѣ малко понятие има отъ сѣдебнитѣ работи. (Прѣдсѣд.: Ограничавайте се да говоритѣ само върху алинеята). Прѣкрасно. Моето мнѣние е да се приеме, както казахъ, и по слѣдующитѣ съображения. Защото заявленията и жалбитѣ могатъ да бѣдѣтъ разни, могатъ да бѣдѣтъ по разни въпроси, които подлѣжатъ на разглеждане въ сѣдилищата. При това, имаите прѣдъ видъ едно обстоятелство, че споредъ г-на докладчика, комиссията е исхвърлила: „и мировитѣ сѣдилища“, а споредъ закона у насъ, за да подаде челоуѣкъ апелативна жалба противъ рѣшеніето на мировий сѣдия, трѣбва да подаде апелативната си жалба до мировий сѣдия. Щомъ исхвърлимъ: „и мировитѣ сѣдилища“, какво остава?

Ний не подаваме никога апелативнитѣ жалби направо на окръжния съдъ, защото закона запрѣщава това нѣщо. А щомъ изключимъ „и мировитѣ съдилища“ тукъ и като вземемъ прѣдъ видъ само обясненията на г-на докладчика, които даде, че било забѣлѣзано: „заявления, жалби и тѣхни отговори“, не е удовлетворително, не е ясно, защото не тѣй тълкуватъ въ съдилищата тѣзи въпроси, както се тълкуватъ тукъ отъ комиссията. На тѣзи основания азъ мисля, че когато се прави законъ, той трѣбва да е толкова ясенъ, щото който го прочете, да може да го разбере, а не да го подразумѣва. Сжщо и въ данный случай трѣбва да обяснимъ, какво искаме да кажемъ. Апелативнитѣ жалби, постъпващи по дѣла, рѣшени въ мировий съдия, трѣбва да бждатъ облѣпени съ 1 левъ гербова марка, сжщо и кассационнитѣ жалби. Тѣзи нѣща да се забѣлѣжатъ, ще бжде добръ.

А. Башевъ: Последнитѣ думи на тѣзи алинея, именно прѣдъ всичкитѣ съдилища да се отмахнатъ и да се турнатъ други думи, да се забѣлѣжи по-ясно, че подлѣжащи на простъ гербовъ сборъ книжа ще бждатъ само тѣзи, които се подаватъ прѣдъ окръжнитѣ съдилища и по-горнитѣ отъ тѣхъ. Ако останатъ думитѣ: „прѣдъ всичкитѣ съдилища“, тогава се обематъ, и мировитѣ и общинскитѣ съдилища. „... а така сжщо и еднообразитѣ имъ, които се подаватъ по граждански и търговски дѣла прѣдъ окръжнитѣ и по-горни съдилища“, азъ мисля, че това може да се приеме. А всички онѣзи книжа, които се подаватъ въ мировитѣ и общинскитѣ съдилища, се изключаватъ.

Ний виждаме и въ втората алинея, че е казано: „съ изключение на мировитѣ и общинскитѣ съдилища“. Или такива думи трѣбва да се прибавятъ и къмъ първата алинея, или думитѣ, които азъ исказахъ.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Азъ намирамъ, че поправката на г-на Башева е умѣстна и се съгласявамъ да стане такъва редакция: „прѣдъ окръжнитѣ и по-горни съдилища“.

Прѣдсѣдъ: Желаетъ ли още нѣкой да говори по алинея първа на чл. 9? (Никой не иска думата). Ще дамъ на вотирание. Който не приематъ алинеята така, както се прочете отъ г-на докладчика, съ поправката на г-на Башева, да си вдигнатъ ржката. (Никой не вдига). Значи приема се.

Докл. (Чете):

„2) Всички свидѣтелства, удостоверения, изпълнителни листове, прѣписитѣ и извлѣченията на протоколи, рѣшения, актове и всѣкакви други книжа, издадени по просбата на частни лица, отъ всички съдилища по граждански дѣла, съ изключение на мировитѣ и общинскитѣ съдилища“.

А. Башевъ: Тѣзи алинея, както се прие и въ другитѣ алинеи, въобще трѣбва да се допълни, като се добави само думата: „и търговски“, та да стане: „отъ всички съдилища по граждански и търговски дѣла“.

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема тая алинея тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, съ поправката на г-на Башева, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„3) Прѣписитѣ, издадени намѣсто поврѣдени или изгубени документи и други книжа, подлѣжащи на простъ или актовъ гербовъ сборъ, когато тѣ се издаватъ отъ съдилищата“.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема ал. 3, тѣй както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„4) Всички пълномощия, за получаване пари отъ сто и повече лева на веднжжъ, за правенне заеми, за купуване и продаване, за гледане разни граждански търговски дѣла било въ съдилищата или административнитѣ учреждения, а така сжщо и устнитѣ пълномощия, които се заявяватъ за подобни дѣла въ окръжнитѣ или по-горни съдилища“.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема ал. 4, тѣй както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„5) Прѣводитѣ на тапии, хюджети и други тѣмъ подобни книжа“.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема ал. 5, тѣй както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„6) Свидѣтелствата, изброени въ чл. 20 отъ закона за паспортитѣ“.

Прѣдсѣдъ: Ще се вотира. Който не приема ал. 6, тѣй както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„7) Декларациитѣ за вносни, износни, транзитни, антрепозитни и новоиносни стоки, за внасяние или изнасяние добитъкъ на паша, както и манифеститѣ и тѣхнитѣ извлѣчения, подавани въ митницитѣ за вносни и износни стоки отъ нараходи съ вмѣстимостъ отъ 100 тона на долѣ“.

Пушкарвъ: Азъ прѣдлагамъ да се добави тукъ „отъ параходи и шлепове“, само думата „шлепове“ да се прибави.

М-ръ Хр. Вѣлчевъ: Съгласенъ съмъ.

Докл.: Съгласенъ съмъ, но „корабитѣ“ да се каже.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема ал. 7 съ прибавката на г-на Пушкарва да си дигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„8) Позволителнитѣ за вѣнчаване (вули), които се издаватъ отъ всичкитѣ духовни началници, безъ разлика на вѣроисповѣдане“.

Изброенитѣ въ настоящия членъ книжа и документи, когато сж написани на повече отъ една обикновена кола, състояща отъ два листа (страници), се обгербоватъ първата съ 1 левъ гербова марка отдѣлно, а всѣка отъ послѣдующитѣ съ гербова марка отъ 50 ст. По сжщия начинъ ще се постъпва и съ прѣписитѣ отъ тѣзи книжа, когато се издаватъ на частни лица“.

Прѣдсѣдъ: Ще се гласува. Който не приема алинея 8 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи приема се.

В. Холевичъ: Ще направи добавка послѣ той членъ. Азъ намирамъ за добръ, щото 9 ал. отъ чл. 10 да се при- съедини къмъ чл. 9 и да състави 9 ал., която гласи: (чете) „билетитѣ за ловъ, риболовство и за право носение оружје“.

Азъ мисля, че ще бжде добръ, щото тѣзи нѣща, които сж за луксъ, да влѣзатъ тукъ и вмѣсто половина левъ, да се плаща и за тѣхъ 1 левъ. Тѣй щото 9 ал. отъ чл. 10 да се прѣмѣсти тукъ къмъ чл. 9 и да съставлява ал. 9.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Вамъ е извѣстно, че когато се прави законъ, гледа се той да не противорѣчи съ другитѣ издадени прѣди него. Въ закона за риболовството и сжщо за носение оружје е прѣдвидено да се взѣма по 50 ст. Сега ако направимъ ново устано- вление, да се взема по-голъма такса, значи да правимъ измѣнение на той законъ. Обаче съ настоящия законъ ний не правимъ никакви измѣнения на прѣдшентъ законъ, а просто като изработваме настоящий, ний гармонираме и двата въ едно, за да нѣматъ прѣнитетвия тѣзи, които ги изпълняватъ.

З. Градинаровъ: Г-да прѣдставители! Освѣнъ това исказано отъ г-на докладчика, азъ и по други съображения не можъ да се съглася съ г-на Холевича, за да прѣмѣстимъ ал. 9 отъ чл. 10 къмъ чл. 9. Не можъ да се съглася, защото той иска да убѣди Нар. Събрание, че който човѣкъ отива на ловъ или който се занимава съ риболовство или носи оружје, то не било друго а — луксусъ. Това не е истина, защото има мнозина хора, които се прѣнитаватъ, като един- ственно съ ловъ се занимаватъ. Има хора сиромаси, които иматъ оружје, защото ходятъ по ловъ и единъ зайкъ убить, продадатъ го и искарать нѣкой шара. Има хора, които като занаятъ иматъ само риболовството, има пакъ и такива хора, които ходятъ по кърищата и сж принудени да носятъ орж- жие. И на такива ли да се взѣме таксата 1 левъ? Тазъ теория на г-на Холевича азъ не можъ да приема. Азъ мислѣхъ, че г-нъ Холевичъ нѣне да прѣдложи друго нѣщо, когато се разиска той членъ, да иска щото ал. 9 отъ той 10 чл. да се прѣмѣсти къмъ друго мѣсто, дѣто се плаща 25 ст. За това, като не се стгласявамъ съ прѣдложението на г-на Холевича, вѣрвамъ Нар. Събрание нѣма да се съгласи и то да го приеме.

Прѣдсѣд: Понеже никой не иска думата да говори, ще дамъ на вотирание прѣдложението на г-на Холевича. Които го приематъ, да станжтъ на крака. (Никой не става). Прѣдложението нада.

Докл. (Чете):

„Чл. 10. Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на пет- десетъ стотинки се облѣватъ . . .“

Прѣдсѣд: Понеже и тозъ членъ има 18 ал., ще моля Нар. Събрание да се съгласи да се вотира алинея по алинея. Съгласно ли е Нар. Събрание за това? (Гласове: Съгласно). Които не сж съгласни, да вдигнатъ ржка. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„1) Всички прошения, заявления, жалби, писмени или телеграфически, както и приложенията имъ, подавани въ духовнитѣ, административнитѣ, финансовитѣ и други прави- телствени и общественни учреждения.“

Прѣдсѣд: Имали нѣкой да говори върху прочетената ал. първа? (Никой не иска думата). Ще се гласува алинеята така, както се прочете отъ г-на докладчика. Които не я приематъ, да вдигнатъ ржка. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„2) Офертитѣ (прѣдложенията), квитанцитѣ или сви- дѣтелствата за вложенъ залогъ, както и всички други при- ложения къмъ тия документи.“

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Които не приема тѣзи алинея, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига) Значи, приема се.

Докл. (Чете):

„3) Свидѣтелствата издавани на лицата, повиквани въ наборнитѣ комиссии за войници и послѣ и по каквито и да е причини освобождавани.“

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Които не приема тѣзи алинея, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„4) Свидѣтелствата издавани отъ земледѣлческитѣ каси.“

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Които не приема ал. 4 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„5) Свидѣтелствата за издавание позволителни за вѣн- чавание и вѣнчалнитѣ свидѣтелства, които се издаватъ отъ духовнитѣ началници на разнитѣ вѣроисповѣдания.“

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Които не приема ал. 5 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне рж- ката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. (Чете):

„6) Медицинскитѣ и ветеринарнитѣ свидѣтелства.“

Прѣдсѣд: Г-нъ Д-ръ Золотовичъ има думата.

Д-ръ Золотовичъ: Г-да прѣдставители! Азъ прѣдла- гамъ на край на тая алинея да се прибави, „освѣнъ сви- дѣтелствата за присаждания“, защото е извѣстно, че при- сажданието е срѣдство за ограничение на шарката, която за зла честь често върлува въ отечеството ни. Ако задъл- жимъ особено бѣднитѣ села да даватъ за подобни свидѣ- телства за присаждане по 50 ст., то много отъ тѣхъ ще избѣгватъ нрѣсажданието на дѣцата си. Понеже присажда- нието има доста добра цѣль и понеже хазната нѣма да се лиши отъ голѣма сума, то прѣдлагамъ да се кажи така както казахъ, „освѣнъ свидѣтелствата за присаждане“.

Докл. Исканието на г-нъ Д-ръ Золотовичъ може да се приеме, когато се разискава чл. 24, въ който се избро- яватъ всички исклучения за освобождение отъ гербовъ сборъ.

Д-ръ Золотовичъ: Наистина има въ той членъ, нъ той говори за ученицитѣ, които се приематъ въ училищата, а не и това, което азъ искамъ. Въ правилника за присаж- данieto е прѣдвидено, че всѣко дѣте въ растояние на пър- вата година, трѣбва да се присади, а за присажданието се иска свидѣтелство и азъ именно такива свидѣтелста раз- бирамъ.

Докл.: Когато дойде да се разисква чл. 24, тамъ се намира вашото искание за умѣстно и тамъ ще направимъ тази забѣлѣжка.

Д-ръ Золотовичъ: Азъ мисля, че именно тукъ му е мѣстото, защото тукъ се говори за медицински и ветеринарни свидѣтелства.

Докл.: Съгласенъ съмъ.

М-ръ Хр. Вѣлчовъ: И азъ съмъ съгласенъ.

Прѣдсѣд.: Понеже никой не иска думата да говори, ще дамъ на вотирание ал. 6, както се прочете отъ г-на докладчика, съ добавката на г-на Д-ръ Золотовича. Който не я приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„7) Свидѣтелствата, издавани отъ общинскитѣ управления, за заплащане на слѣдующия бѣгликъ, сърчимъ и за честностъ;“

Тукъ както виждате, г-да прѣдставители, въ 7 ал. прибавихъ се думитѣ: „и за честностъ;“ т. е. всички свидѣтелства, които се издаватъ на отдѣлни личности отъ общинското управление за честностъ, трѣбва да бждатъ обгербовани съ марка отъ 50 ст.

Каролѣвъ: Г-да прѣдставители! Азъ моля почитаемото Нар. Събрание да се приеме ал. 7 чл. 10 съ измѣнение щото свидѣтелствата, които се издаватъ отъ общинскитѣ управления, на лица, които ще плащатъ бѣгликъ и сърчимъ, да се освобождаватъ отъ облѣвяване съ марка, защото, както е извѣстно, има хора, които се занимаватъ съ скотовѣдство и едва ли иматъ 5 свини. Независимо отъ това да плащатъ и за гербова марка, за това моля, ако е възможно да се освободятъ съвършено.

З. Градинаровъ: Азъ мисля, че г-нъ Каролѣвъ се много лъже, ако мисли, че независимо отъ бѣглика и сърчима, който плаща единъ скотовѣдецъ, трѣбва да плаща и за свидѣтелството 50 ст. Това не се разбира тъй. Напротивъ отъ духътъ на члена се вижда, че когато извѣстно лице търгува съ добитѣкъ, за удостовѣрение, че е платилъ своя бѣгликъ, общинското управление му издава свидѣтелство и за него свидѣтелство се плаща 50 ст. гербова марка, а никакъ не за туй, че съмъ си платилъ данѣкътъ, дайте ми свидѣтелство. Защо ми е такова свидѣтелство? За туй има квитанция. Азъ тъй разбирамъ духътъ на члена, на и тъй трѣбва да бжде.

Докл.: Г-да прѣдставители! Тукъ, гдѣто се говори за свидѣтелства, издавани отъ общинскитѣ управления за заплащането на бѣглика и сърчима, се отнася за такива свидѣтелства, които се издаватъ на лицата, които се занимаватъ съ скотовѣдство и прѣминаватъ отъ единъ окръгъ въ другъ за паша. И да не би тамъ администрацията или финансовата или полицейска администрация да го упрѣква, че не е заплатилъ бѣгликътъ на своитѣ овце, той е задълженъ да има едно свидѣтелство, за да може свободно да прѣминава, нищо друго. Па този сѣщия рѣдъ е билъ и до сега.

М-ръ Хр. Вѣлчовъ: Азъ ще потвърди само думитѣ на г-на Градинарова и на г-на Цвѣткова, че тѣзи свидѣ-

телства не се издаватъ за удостовѣрение, че е платенъ бѣгликътъ, защото за тая цѣль има особни квитанции; а се издаватъ само когато овцитѣ прѣминаватъ отъ едни на други ржцѣ, даватъ се такива свидѣтелства, да не би отъ второто лице да се иска на ново бѣглика. Трѣбва да има такива свидѣтелства и тѣ сж само за такива случаи, а не да бждатъ като еквивалентни на квитанции. (Гласове: Исчерпанъ е въпроса).

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Никой не иска думата). Понеже никой не иска думата, ще се вотира ал. 7 така, както се прочете отъ г-нъ докладчика. Който не я приематъ, да вдигнатъ ржка. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„8) Свидѣтелствата, издавани отъ окръжнитѣ управления за прѣнасяние суровъ на листе тютюнь отъ единъ градъ до други.“

Д. Смочевски: До сегашната практика е била, г-да прѣдставители, така, щото тамъ, кадѣто се произвежда тютюнь, когато отиде нѣкой търговецъ отъ една община въ друга, той не може да докара въ тая община или градъ, тютюнь до като не земе билетъ отъ общинското управление. Тукъ въ алинея 8 е прѣдвидено — може би тъй да си прѣполагамъ азъ — щото такива свидѣтелства да се издаватъ само отъ окръжнитѣ управители, та за това е казано отъ единъ градъ до други, а не отъ една община до друга. За да не би да се тълкува тоя членъ тъй, както казахъ азъ, за да не ставатъ нѣкои спѣнки, било на търговцитѣ, било на производителитѣ, азъ искамъ да се подпѣни ал. 8 на чл. 10 съ нѣколко думи и да се чете така: „свидѣтелства, издавани отъ окръжнитѣ управители, за прѣнасяние суровъ на листе тютюнь отъ единъ градъ на други и такива, издавани отъ общинскитѣ управления за прѣнасяние суровъ на листе тютюнь отъ общината, кждѣто е купенъ до града или селото, кждѣто ще се магазинира“. За да се прѣдвиди въ тази алинея, че и кметоватѣ могатъ да издаватъ такива свидѣтелства, обгербовани съ гербовъ сборъ отъ 50 ст.

З. Градинаровъ: Добрѣ обясни г-нъ Смочевски, че до сега свидѣтелствата се издаваха отъ общинскитѣ управления, гдѣто се произвежда тютюня, на тѣзи производители, които прѣнасятъ стока отъ едно мѣсто на друго. То е така, но щомъ правителството има законъ за тютюня, въ който се възстановява, че на хора, които търгуватъ съ тютюнь изцѣло, правителството има извѣстенъ контролъ върху тѣхъ, за да знае, колко тютюнь има въ тѣхната магания и колко излиза на вънъ, такъвъ контролъ не може да се държи отъ общинскитѣ управления, а отъ финансовитѣ агенти — слѣдователно и отъ окръжния управител. Окръжния управител дава свидѣтелство на единъ човѣкъ, за да може да прѣкара своя тютюнь, иначе не може и да бжде. За това именно се прѣдвижда, че окръжнитѣ управители издаватъ тѣзи свидѣтелства, защото тютюно-производителитѣ и тютюно-продавачитѣ сж подъ тѣхния контролъ.

Д. Смочевски: Г-да прѣдставители! Азъ вѣрвамъ, че никой отъ васъ нѣма да се страхува отъ моята редакция на 8 алинея, защото това не е нито въ ущърбъ на хазната,

нито въ ущърбъ на производителитѣ, а само едно обяснение. Ако не е прѣдвидено това, тогава ако се позволи на общинскитѣ кметове да даватъ такива свидѣтелства за прѣнасяние тютюня отъ общината въ склада, къдѣто го магазиниратъ търговцитѣ, тогава се разбира, че тѣ ще го изнасятъ съ свидѣтелство безъ гербови марка, или пъкъ, ако не имъ се позволи, трѣбва да отидатъ въ центра на окръжния градъ, или търговцитѣ или тютюно-производителитѣ, да вадятъ свидѣтелство отъ окръжния управителъ, за да го каратъ въ града, или въ селото, гдѣто ще се магазинира. За да стане това прѣдъ окръж. управителъ, трѣбва всѣки търговецъ да зима отъ общинския кметъ свидѣтелство, за да увѣри окръжния управителъ, че тютюня е купенъ отъ тая община. Въ такъвъ случай тѣзи свидѣтелства пакъ ще се издаватъ и пакъ ще бждѣтъ облѣпени съ гербовъ сборъ. За да не ставатъ такива затруднения на хората, да отиватъ въ центра на окръжния градъ да вадятъ свидѣтелства и, ако сж тѣ търговци, да ги каратъ въ нѣкой градъ да магазиниратъ тютюня, то азъ ще ви моля да приемете 8 алинея както ви я прочетохъ азъ, за да стане едно улеснение, било на търговцитѣ, било на производителитѣ, и кметовитѣ да могатъ да издаватъ такива свидѣтелства, които ще бждѣтъ обгербовани съ такъвъ гербовъ сборъ, съ какъвто се обгербоватъ и отъ окръжнитѣ управления.

М-ръ Вѣлчевъ: Прѣдъ видъ на това, че дѣйствително съ издаването на свидѣтелства отъ общинскитѣ управления и кметовитѣ за прѣнасяние на стокитѣ отъ една община въ друга, гдѣто може да се магазинира, може да се направятъ извѣстни улеснения на населението, толкозъ по-вече, че самия данѣкъ пакъ ще се плаща, азъ мисля, че е умѣстно, да се приеме допълнението на г-на Смочевски.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: И азъ съмъ съгласенъ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли още нѣкой отъ г-да прѣдставителитѣ да говори върху алинея 8 на членъ 10?

Десевъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че редакцията на 8 пунктъ отъ 10 членъ е малко едностранчива и по тая причина азъ прѣдлагамъ да се измѣни така: „свидѣтелствата, издаваеми отъ надлѣжнитѣ власти, за прѣнасяние суровъ на листѣе тютюня отъ едно мѣсто на друго“, именно по тѣзи причини, защото азъ видѣхъ единъ законопроектъ, който може да се внесе въ Нар. Събрание за разглеждане, въ който се говори за финансовитѣ чиновници и ако се приеме тѣзи алинея така, значи, че финансовитѣ чиновници ще издаватъ тѣзи свидѣтелства, но ако се приеме моята редакция, ще бжде по-точно опрѣдѣлено.

При това още да се не опрѣдѣля отъ градъ до градъ, а отъ едно мѣсто до друго.

М-ръ Вѣлчевъ: Азъ мисля, че ще бжде прѣждеврѣменно да се замѣнява думата окръженъ управителъ съ финансовъ чиновникъ, толкова повече че не зная, дали въ тая сессия ще има врѣме да се разгледа законопроектъ за финансовитѣ чиновници. Даже ако постѣпи въ Събранието този законопроектъ, тогава тамъ ще се прѣдвиди едно особено распореджение, че се отмѣняватъ първитѣ распореджения. Има причина, гдѣто не може да се каже отъ надлѣжнитѣ власти. Окрѣжния управителъ е глава на окръжа

и само нему трѣбва да се прѣдостави правото по административна иерархия да съобщава на другитѣ. За това да остане редакцията както се прѣдложи отъ г-на Смочевски.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Прѣкративатъ се дебатитѣ. Ще дамъ на вотирание алинея 8 съ поправката на г-на Смочевски, за която е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Финанситѣ. Който не приема алинея 8 на членъ 10 съ поправката на г-на Смочевски, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи, приема се.

Докл. (Чете):

„9) билетитѣ за ловъ, риболовство и за право носение оружје.“

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема алинея 9 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. (Чече):

„10) Свидѣтелствата, издавани отъ училищнитѣ настоятелства, на учители и учителки, когато напуштатъ длѣжноститѣ си въ удостовѣрение на тѣхната дѣятелност.“

Прѣдсѣд. Ще се гласува. Който не приема алинея 10 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл. (Чете):

„11) Атестатитѣ и удостовѣренията, издаваеми отъ учебнитѣ завѣдения.“

А. Башевъ: По тѣзи алинея, г-да прѣдставители, има да кажа нѣколко думи, само относително думата „удостовѣрения“. Атестатитѣ обикновенно се издаватъ отъ учебнитѣ завѣдения на единъ ученикъ, който е свършилъ курса и справедливо е да бждѣтъ облѣпени съ гербови марки; но удостовѣренията могатъ да се издаватъ въ разни случаи. Например на единъ ученикъ е разрѣшенъ отпускъ за извѣстно врѣме, по болѣсть или други причини, и учебното учреждение му издава свидѣтелство за това. Такова свидѣтелство трѣбва ли да се облѣпи съ гербова марка? Азъ мисля, че такива свидѣтелства трѣбва да ги освободимъ отъ гербовъ сборъ, както сме освободили и прошенията за постѣпване въ училището и т. н. За това, ако тѣзи удостовѣрения се отнасятъ, както се разбира въ тѣзи алинея, за удостовѣренията, които ще се издаватъ въ такъвъ случай на ученицитѣ, да се исхвърля тѣзи дума.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: За свидѣтелствата, които се издаватъ на ученици, за да постѣпватъ въ нѣкой училища, се говори въ 24 чл., ал. 40. Тамъ изрично е казано, че медицинскитѣ свидѣтелства, които се издаватъ отъ лѣкаритѣ, както и други нѣкои свидѣтелства, които се издаватъ отъ учрежденията на ученици, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ. Така щото, исканието на г-на Башева е прѣдвидено въ закона.

А. Башевъ: Тогава не можъ да разбира тукъ думата „удостовѣрения“, къмъ кои документи се отнася. Ако за удостовѣренията на ученицитѣ има изключение въ другъ членъ, тогава тукъ думата удостовѣрение е свършено излишна. Ако тя се отнася не до случая, който спомѣнахъ, а до другъ нѣкой случай и ако ни се разясни това отъ г-на до-

кладчика, или отъ г-на М-ра на Финанситѣ, тогава мож да се съглася да отгѣгли своето прѣдложение.

М-ръ Вѣлчевъ: Думата „удостовѣрения“ е умѣтна да си остане тукъ, защото, като свърши единъ ученикъ едно училище, може да му се издаде освѣтъ атестатъ и друго нѣкое удостовѣрение. Атестатъ се дава въ такива случаи, кога свърши нѣкой напр. гимназия; но когато нѣкой ученикъ по причина на болѣсть не може да положи матуриретенъ испитъ, а е свършилъ гимназията, тогава ще му се издаде удостовѣрение, че е свършилъ гимназията. При други случаи издава се удостовѣрение, че ученика е слѣдвалъ еди колко години, свършилъ е еди-кои классове, или пъкъ, че е напустилъ гимназията по причина на болѣсть, или по друга нѣкая причина му е било въспрѣпяствувано да продължава. Зарадъ тѣзи именно случаи, азъ мисля думата „удостовѣрения“, е умѣтна и трѣбва да си остане въ 11-й пунктъ на 10 членъ.

А. Башевъ: Азъ отгѣглямъ своето прѣдложение прѣдъ видъ обясненията на г-на М-ра на Финанситѣ.

Прѣдсѣд: Желает ли нѣкой, да се говори по натакъ по 11-а алинея? (Никой не иска дума). Който желает да се говори още, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Дебатитѣ се прѣкрацаватъ.

Ще дамъ на вотирание. Който не приема ал. 11-а тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„12) Прошенията и рапортитѣ на всички служащи, включително и военнитѣ за опрѣдѣление на служба, за повишение, производство въ старшинство, за прѣмѣстване отъ едно мѣсто на друго, или прѣвождане отъ една часть въ друга, за удостовѣрения на самоличността, за издаване прѣписи (копия) отъ послужнитѣ списъци, или други справки и за разрѣшение да се встъпи въ бракъ; за пропускане вещитѣ прѣзъ границата безъ мито, за уволнение въ отпускъ, запасъ, или отъ служба, за издаване, или съставяване частни документи отъ всекакъвъ родъ, отъ прѣписитѣ на такива документи, както и отъ издаванитѣ отъ военното началство и други учреждения билети, или документи за уволнение въ отпускъ, запасъ, или отъ служба съ исключение уволнителнитѣ билети на нижнитѣ чинове и доброволцитѣ.“

Коммиссията я приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 12-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„13) Свидѣтелствата издавани на чиновницитѣ, срѣщу прѣдставенитѣ имъ гаранции.“

Приета отъ коммиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 13-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„14) Патенти за право плуване и позволителнитѣ за свободно отплуване отъ пристанището и крайбрѣжитѣ свидѣтелства.“

Коммиссията я приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 14-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„15) Транзитнитѣ, транспортнитѣ, депозитнитѣ, открититѣ и крайбрѣжитѣ листове.“

Коммиссията я приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 15-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„16) Товарителницитѣ, фрахтоветѣ, провѣрителнитѣ листове (Revision liste) и обявленията за внасяние стока въ митарственната магазия.“

Коммиссията я приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 16-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„17) Декларациитѣ и транзитнитѣ листове, които се употребяватъ въ барьернитѣ управления (окроата).“

Коммиссията я приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема 17-а ал. тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„18) Издаванитѣ на частни лица отъ мировитѣ сѣдии прѣписи отъ рѣшения, протоколи и всекакви др. книга.“

Тая първа часть отъ алинея 18, се прѣредактира отъ коммиссията така: „Постъпающитѣ прошения и жалби въ мировитѣ сѣдилища и издаванитѣ отъ тѣхъ на частни лица прѣписи отъ рѣшения, протоколи и всекакви други книга“.

Коммиссията направи това измѣнение съ цѣлъ да се разбира, че всичитѣ постъпающи и издаванитѣ книга и прѣписи отъ мировитѣ сѣдии, щѣ се обгербоватъ съ размѣръ на 50 стотинки.

На това измѣнение е съгласенъ и г-нъ М-ръ на Финанситѣ.

Прѣдсѣд: Ще се гласува. Който не приема първата часть отъ 18 алинея тѣй както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига.) Приема се.

Докл.: (Чете):

„Съ изброенитѣ въ настоящий членъ книга и документи, когато сж написани на повече отъ една обикновенна кола и когато се издаватъ отъ тѣхъ прѣписи на частни лица, първата кола се облѣпва съ гербова марка 50 ст., а всека отъ послѣдующитѣ съ 30 ст.“

Коммиссията приема и втората часть отъ 18 алинея безъ измѣнение.

Хр. Ивановъ: Г-да прѣдставители! Азъ мисля, че ще бжде твърдѣ умѣтно, ако се прибави въ настоящата алинея и това, че екземплирътъ отъ декларацията, който остава у лицето и той се облѣпва съ 50 ст. марка. Както виждате, това нѣщо е пропуснато. На васъ, които сте имали случай да правите декларации въ митницитѣ, е извѣстно,

че тѣ се правятъ въ два екземпляра, отъ които единътъ остава въ митницата, а другиятъ се задържа отъ самия търговецъ. Нийдѣ не се спомена въ приетитѣ до сега алинеи, какво трѣбва да се прави съ тѣзи декларации, които оставатъ у търговеца. За по-голъмо обяснение, трѣбва да се каже тукъ. Дѣйствително, въ първата алинея се казва, че всякитѣ прѣписи ще се облъбватъ съ 50 ст. гербова марка, но това се отнася до ония прѣписи, слѣдъ като се е изгубила декларацията; само тогава, ако прѣписитѣ надминуватъ нѣколко коли, първата кола се облъбва съ 50 ст. марка, а послѣдующитѣ съ по 30.

Заради това, ще моля г-на М-ра да се съгласи на това мое прѣдложение не за друго, а да служи за по-голъма ясностъ при приенособлението на този законъ.

М-ръ Вѣлчовъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдсѣд: Има ли още нѣкой да говори по втората половина на 18 алинея? (Никой не иска дума). Ще дамъ на вотирание. Който я не приема съ поправката на г-на Иванова, на която се съгласи и г-нъ М-ръ на Финанситѣ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Д. Кознички: Искамъ да се прибави една нова алинея. Азъ мисля, че е станжло едно опущение при съставянето на този законопроектъ. Именно прѣдвидено е въ чл. 24, пунктове 12 и 18, че се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ удостовѣренията, издавани „на ученици и други длъжностни лица“. Колкото за ученицитѣ, тѣ могатъ да се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ, но за другитѣ длъжностни лица, които ще зематъ удостовѣрения, това може да се отнася до длъжностни лица, които искатъ удостовѣрения отъ нѣкой други учреждения, тѣ да не плащатъ гербовъ сборъ. Така сжщо се казва и въ 18 пунктъ, че удостовѣренията за километрическото расстояние не се облъбватъ съ гербовъ сборъ. Азъ вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че вий ще се съгласите, а сжщо и г-нъ М-ръ на Финанситѣ, че ний сега като прѣдвиждаме съ настоящий законъ извѣстни книжа, до сега необлъбвани съ гербовъ сборъ, отъ сега нататкъ ще се облъбнатъ, то и едно длъжностно лице, когато зема удостовѣрение, за да получи пактнитѣ пари по своитѣ командировки и обязанности, непрѣменно трѣбва да се подведе къмъ чл. 10 и 12 пунктъ отъ 24 чл. да се направи 19, къмъ чл. 18 отъ сжщия членъ да се направи 20 къмъ 10 чл. Азъ вѣрвамъ, че и г-нъ М-рътъ непрѣменно ще се съгласи на това, както и г-да прѣдставителитѣ ще се съгласятъ; защото тукъ се е прѣдвидѣла споредъ мене и една несправедливостъ. Ний сме прѣдвидѣли, щото ученицитѣ, когато ще зематъ атестатитѣ и свидѣтелствата си, да ги облъбнатъ съ гербовъ сборъ, а освобождаваме чиновницитѣ, когато тѣ ще зематъ своитѣ прогонни.

Докл. Ив. Цвѣтковъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, г-нъ Кознички говори върху чл. 24, пунктъ 18. Ний още не сме дошли до разискванието на този пунктъ. Когато дойдемъ до 24 чл., тогава ще бжде умѣтно прѣдложението на г-на Кознички. Сега го намирамъ за прѣждеврѣменно.

В. Икономовъ: Г-да прѣдставители! Колкото за направеното отъ г-на Кознички прѣдложение, то е съвършено

умѣтно и намирамъ го, че е на врѣмето си направено, защото, щомъ минемъ единъжъ тукъ този членъ, който опрѣдѣля, кои книжа се облъбватъ съ 50 ст. гербовъ сборъ, неможе послѣ прѣдложението да се земе въ внимание. Щомъ отидемъ отвѣдъ, неможемъ да се повърнемъ назадъ и да кажемъ, да се прибави такава алинея тамъ и тамъ. Заради това, прѣдложението на г-на Кознички е съвършено умѣтно и наврѣменно. Обаче има едно нѣщо, поради което азъ не съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г-на Кознички; защото извѣстно ви е, че разнитѣ учреждения делегираатъ разни лица по разни работи. На пр. окр. сждъ или апелативнии сждъ, делегира одного отъ своитѣ писари прѣдъ пощата за да получава писмата му, както и делегира друго прѣдъ ковчежничеството, за да получава жалванieto на чиновницитѣ. Издава се удостовѣрение на лицето, че може да му се довѣрва било кореспонденцията на сжда, било суммитѣ за заплатитѣ на чиновницитѣ. Тѣй щото, да се измѣни 12 пунктъ отъ 24 чл. като се тури нова алинея на чл. 10 е съвършено неумѣтно.

Послѣ г-нъ Кознички иска, щото прѣдвиденитѣ и въ 18 пунктъ отъ 24 чл. книжа да се облъбватъ съ гербовъ сборъ отъ 50 ст. Азъ не съмъ на мнѣние и зарадъ това, защото напр. командирова се единъ членъ отъ окр. сждъ или апелативната, да извърши единъ огледъ. За да получи пактнитѣ си разноски споредъ километрическото расстояние отъ едно мѣсто до друго, и за да се знае положително, че той ходилъ отъ еди-къдѣ до еди-къдѣ, нужно е да удостовѣри това прѣдъ ковчежничеството, че той дѣйствително е ходилъ напр. отъ с. Хюсенча до гр. Разградъ и че разстоянието е 25 километра. Ще каже, въ такива именно случаи да показваме чиновника или сждията да дава марка за 50 ст. е несправедливо.

Заради това азъ съмъ на мнѣние, щото прѣдложението на г-на Кознички: да се прибави нова алинея къмъ разисквания сега членъ, го намирамъ тѣй нѣкакъ си неоснователно.

Д. Кознички: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че, като прѣдвиждаме да се облагатъ книжата съ гербови марки, това не е наказание. Ний по-напрѣдъ прѣдвидѣхме и приехме, че ако единъ човѣкъ има двѣ овци и иска да ги продаде, като земе свидѣтелство отъ общината, трѣбва непрѣмѣнно да се облъбни съ марка. Защо тогава да не приемемъ, когато единъ чиновникъ исходи 100, 200 или 350 километра и ще земе извѣстна такса, ще земе пари, защо да се не облъбни и неговото удостовѣрение съ гербова марка отъ 50 ст.? За да бждемъ послѣдователни, и за да бждемъ справедливи, трѣбва, когато приемаме единъ законъ, който обема извѣстни данъци, всѣки е длъженъ да почувствува отъ тѣхъ, а не да се прави привилегия на нѣкого, че билъ чиновникъ или длъжностно лице. Защото, казва г-нъ Икономовъ, че съ това се налага наказание; ами и другитѣ хора които се налагатъ съ това даждие, наказание ли е това? Като подданикъ, всѣки трѣбва да почувствува тежобитѣ на единъ законъ, особенно законъ, който прѣдвижда данъци.

Азъ вѣрвамъ, че г-да прѣдставителитѣ нѣма ни най-малко да отхвърлятъ моето прѣдложение нито, вѣрвамъ,

г-нъ Министрътъ ще противостой на това, защото целта не се постига. Тръбва всѣки равно да се подлага на законитѣ. А тукъ се прави извѣтна привилегия. Азъ казахъ по-напрѣдъ, че това е едно неволно опущение, направено може би не отъ г-на Министра на Финанситѣ, а отъ нѣкои чиновници, и г-нъ М-ръ като скорошенъ, да не го е съгледалъ.

Тукъ, ако се приематъ тѣзи пункты въ 24 чл., съвършено е несправедливо. Или пъкъ трѣбваше по-напрѣдъ да опростотворимъ законътъ и да освободимъ отъ гербовъ сборъ и други извѣстни случаи. Но това не направихме еднажъ и имаме желание законътъ да бѣде удовлетворенъ и да съдържа всичко. Не трѣбва тогава да даваме привилегии на извѣстни лица.

М-ръ Бѣлчевъ: Г-да прѣдставители! Освѣтъ даждията, които се зематъ прямо и открито отъ приходитѣ на даноциитѣ, както и дѣсятъка или по-напрѣдъ бивший поземеленъ налогъ, емляка, иджара и др. както и налога върху лозята, има и др. даждия и то такива, които облагатъ имуществата и които не се виждатъ. Отъ категорията на тѣзи даждия е и гербовий зборъ. Да видимъ, дали въ прѣдложението на г-на Кознички, ще се постигне цѣльта на закона.

Въ пунктъ 12 на чл. 24 се говори, че удостоверенията за самоличностъ на ученицитѣ и други длъжностни лица прѣдъ всички правителствени и обществени учреждения за получаване пари или пжтни билети, когато не сж познати на тѣзи учреждения.

Защо се освобождаватъ удостоверенията за самоличността на ученицитѣ, вий знаете, и излишно ще бѣде да се простирамъ върху него, понеже всички гледаме да улеснимъ въспитанието на младежитѣ. Колкото се касае за длъжностнитѣ лица, за гдѣто и тѣ нѣма да плащатъ, то не е станало по опущение, но е направено за порядъка въ администрацията.

Тѣзи длъжностни лица, когато отиватъ, отиватъ не да печелятъ. Защото, за туй, което печелятъ тѣ плащатъ налогъ. Ако иматъ къщи, плащатъ, ако получаватъ заплата, плащатъ патентъ, плащатъ и гербовъ зборъ всѣки мѣсець. Но тукъ, за да може администрацията по-добрѣ и по-скоро да удовлетвори нуждитѣ на народа или на населението, защото тѣзи лица сж общински служители възлага му се една мисия да отиде нейдѣ и зарадъ това му се плаща; плаща му се, като се счита че той прави разности. Слѣдователно той работи тукъ, нищо не печели и не може да се прѣдполага, че той печели, слѣдователно облѣпване съ гербовъ сборъ ще бѣде противъ духа на закона за гербовий зборъ. Така сжщо и удостоверенията на постояннитѣ комиссии за километрическото расстояние. Въ Южна-България сега сжществуватъ вече таблици за километрическото расстояние, тѣй щото администрацията нѣма нужда, когато ще изчислява пжтнитѣ пари на единъ чиновникъ, който ще иска, понѣже нѣма нужда отъ удостоверение, защото въ таблицитѣ стои това.

Слѣдователно въ тѣзи окръжи, гдѣто има такива километрически таблици, нѣма да има нужда отъ свидѣтелство. Слѣдователно чиновницитѣ, които пжтуватъ, тамъ нѣма да

се облагатъ. За сѣверна България е направено тоже распореджане да се нареджтъ таблици веднжжъ за винаги, защото друго-лче се затруднява самото правителство съ провѣряване на документитѣ, отъ друга страна трупатъ се ковчежничествата и контролоритѣ съ провѣряване на тѣзи документи, иматъ всѣвъможна излишна работа, затова направихме распореджане да се изработятъ километрически таблици за Сѣверна България. Тѣй като се изработятъ тѣзи таблици, нѣма да има нужда отъ удостоверения. И да се туримъ въ законно-облагане на това, то ще бѣде на изуеът писано, защото нѣма отъ кого да се земе. А колкото за удостоверенията на лицата, които има да получаватъ пари отъ ковчежничествата, които не сж познати, това е направено пакъ за въ интереса на порядока.

Това лице за получаване пари плаща гербова марка, а за удостоверение личността му е несправедливо да се облага. Освѣтъ това, такива случаи едва ли ще се яватъ 8 въ годината и повече нѣма.

Защото не ще дойдѣ едно лице при съставянието на трѣбователната вѣдомость. Такива случаи ставатъ най-много 8-10. А тукъ се говори за облагане съ 20 ст. и тогава какво ще получи? 1 левъ и 60 ст. но това не е доходна статия.

Така щото азъ крайно съжелявамъ, че не мож да се съгласа съ прѣдложението на г-на Кознички (Гласове: Исчерпанъ е въпроса).

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ да се говори още, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Дебатитѣ се прѣкрятъватъ.

Ще дамъ на вотирание прѣдложението на г-на Кознички. Който приема прѣдложението на г-на Кознички, да стане на крака. (Двама трима ставатъ). Значи прѣдложението не се приема.

Докл. Ив. Цвѣтановъ: (Чете):

„Чл. 11. Съ простъ гербовъ сборъ въ размѣръ на 30 ст. се облѣпватъ:

1) пжтнитѣ квитанции за вносни и износни стоки, а така сжщо и ония, що се издаватъ отъ барпернитѣ управления (октроата);

2) свидѣтелствата за получаване билети за носение оржжие.“

Коммисията е прибавила на първата алинея думитѣ: „имѣющи стойность по-горѣ отъ 10 лева.“

Това измѣнение е направено, защото споредъ закона за митницитѣ всичкитѣ стоки, които се прѣнасятъ отъ други държави или прѣминаватъ прѣзъ митницитѣ, щомъ стойността имъ не надминава 10 лева, тѣ се освобождаватъ отъ редовна квитанция; а когато иматъ стойность по-голтѣма отъ 10 лева, тогава имъ зематъ мито и издаватъ квитанция; която трѣбва да бѣде обгербована съ 30 ст. Сега независимо отъ туй, и октроалнитѣ управления зематъ октроа и издаватъ квитанции. За да не бѣде обрѣменително, и за да бждемъ въ гармония съ закона за митницитѣ, комиссията счете за нужно и съ съгласието на г-на М-ра, прибави тѣзи думи, така щото квитанции до за 10 лева, нѣма да бжджтъ обгербовани съ марки.

Г-да представители! Както виждате, комиссията е приела едно допълнение към чл. 1-й, именно на 1-а алинея е прибавила думитѣ: „имѣюща стойност по-горѣ отъ 10 лева“. Комиссията казва въ доклада си, че това прибавление тя е направила съ цѣль да гармонира съ закона за митниците и да не бѣде обрѣменително за търговцитѣ, когато зематъ отъ октроалнитѣ управления квитанции за стойност не по-горѣ отъ 10 лева. Споредъ мене това допълнение, така да се каже, нѣма си мѣстото; защото въ самия законопроектъ, чл. 24-й ал. 31-а гласи: „пълно-моцията и распискиитѣ за сумми по-малки отъ 10 лева“, т. е. освобождаватъ се отъ гербовъ сборъ. Слѣдователно, за да не става въ закона повтаряние на думи, прѣдлагамъ да си остане алинеята така, както е редактирана въ самия законопроектъ.

Прѣдсѣд.: Има ли още нѣкой да говори върху чл. 11-й? (Никой не иска дума). Понеже никой не иска думата, ще дамъ на вотирание. Който не приема 11-й чл., както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Г-да представители! Часътъ е вече 6. Съгласно правилникътъ, питамъ Нар. Събрание: желае ли да се про-

дължава засѣданието? (Гласове: Не желае!) Който желае, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Значи, нѣма да се продължава засѣданието.

Моля, ще се опрѣдѣля дневенъ редъ за идущото засѣдание.

Постъпило е отъ г-на Цвики едно прѣдложение за измѣнение на пунктъ 5-й на 100 чл. отъ закона за окръжнитѣ съвѣти.

За идущий дневенъ редъ ще имаме:

- 1) продължение докладътъ по законопроекта за гербовий сборъ;
- 2) прѣдложението на г-на Градинарова;
- 3) прѣдложението на г-на Пулиева и
- 4) докладъ на комиссията по провѣрката смѣтките на миналата сессия на Нар. Събрание.

Утрѣшното засѣдание е специално за разгледвание на прошения.

Засѣданието се затваря.

(Закрито въ 6 часа вечерята).

Прѣдсѣдателъ: П. Славковъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Д. Петковъ.
Ив. Антоновъ.

Секретари: { Ив. Халачовъ.
Зах. Градинаровъ.
Я. Д. Матакиевъ.
Д-ръ Стояновичъ.
Д-ръ Сарживановъ.
Георги Пеневъ.
М. Милевъ.
Хр. Лѣнарски.

Секретари: { Я. Руселиевъ.
Хр. Благоевъ.
Якимъ Попповъ.
Ив. Бешевлиевъ.
Кифаловъ.
И. Титоровъ.
Ст. Х. Калчевъ.
К. Костовичъ.

Ревизоръ на Стенграфическото Бюро при Нар. Събрание: Д. Йовевъ.